

مرکز آموزش علمی - کاربردی
گروه بین‌المللی ره‌شهر (کوییک بیلد)
تحت نظارت دانشگاه جامع علمی - کاربردی

نظام رگولاتوری (Regulatory System)

نظام تنظیم و حفظ منافع و مصالح ملی

(دولت، تولیدکننده و عرضه‌کننده، مصرف‌کننده)

- کلیات
- مؤسسات رگولاتوری و کارکردهای آن
- محاسبات مالی توسط رگولاتوری‌ها
- رگولاتوری در کشورهای مختلف
- نکته تکمیلی

نشریه شماره ۱۴۶، تابستان ۱۳۹۳

یکصد و چهل و ششمین نشریه علمی، فنی و مهندسی
آدرس وبسایت نشریات
<http://bulletins.rahshahr.com>

فهرست

- ۴ • کلیات
- ۱۱ • مؤسسات رگولاتوری و کارکردهای آن
- ۱۵ • محاسبات مالی توسط رگولاتوری‌ها
- ۲۵ • رگولاتوری در کشورهای مختلف
- ۳۱ • نکته تکمیلی

به نام خداوند جان و خرد

آدرس: تهران، خیابان آفریقا، نرسیده به
چهارراه جهان کودک، کوچه سپر غربی، پلاک ۸
کدپستی: ۱۵۱۸۶۴۳۳۳۵

info@rahshahr.com
www.rahshahr.com

تلفن: ۸۸۷۸۲۲۰۰
دورنگار: ۸۸۲۰۲۶۹۳

شماره سند: 01 09653 O PB 0146 00

ناشر

مرکز آموزش علمی- کاربردی
گروه بین‌المللی ره‌شهر (کوییک بیلد)

تألیف:

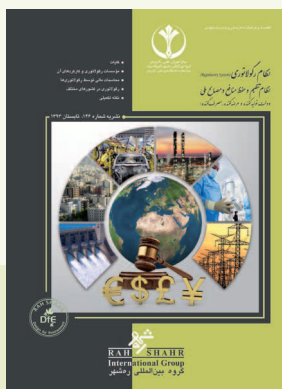
دکتر غلامعلی نجفی
مهندس روزبه مهرآزما
مهندس ایرج مهرآزما
دکتر قاسم خلیل‌زاده

ترجمه و ویرایش:

فرهاد مالکی

امور هنری

آوا ذاکری فردی

سخنی با خوانندگان

از وقتی که افزایش قیمت حامل‌های انرژی نخستین مرحله هدفمند سازی یارانه‌ها با شیب تند آغاز شد، به‌عنوان مشاور که نیروی انسانی قابل توجهی دارد، متوجه شکافی در باورهای کارشناسی خیلی‌ها بودیم که آیا واقعا و به ناگهان دولت باید بدون توجه به بودجه خانواده‌ها و تعادل منابع و مصارف واحدهای تولیدی و خدماتی کالائی را که در اختیار دارد به چند برابر قیمت افزایش دهد، و از به هم خوردن تعادل احتمالی بودجه خانواده‌ها نهراسد.

جالب بود که چنین اختلافی در قشری ملاحظه می‌شد که به مصرف بیش از معمول انرژی در کشور باور داشت، و دوستدار این بود که از این منابع ملی که سرمایه بین نسلی است در جهت اعتلاء و توسعه کشور بهره گرفته شود. برخی از آنها زمان و شرایط اقتصادی را نامناسب می‌دانستند و می‌گفتند که هیچ یک از مقوله‌های اجتماعی- فرهنگی و اقتصادی- تکنولوژیکی برای چنین حرکتی آماده نیست. برخی دیگر اعتقاد داشتند که زیرساخت‌های مناسب آن برای چنین تحولی در کشور وجود ندارد و آماده نشده است. تعدادی هم می‌گفتند کشوری که راهبردهای انرژی آن مشخص نشده است، طرح جامع یا بهتر بگوئیم طرح‌های جامع مربوط به انرژی که متکی بر راهبردهای ملی انرژی ندارد، چگونه از اصلاح نظام انرژی با تکیه صرف بر افزایش قیمت حامل‌ها سخن به میان می‌آورند. دسته دیگر به وضعیت ساختمان‌ها، صنایع، خودروها، سیستم حمل و نقل و ... اشاره می‌کردند که همه آنها با وضعیت و روندی که جهان پیشرفته در حال حرکت به آن سو هستند، تفاوت‌های فاحشی دارد.

جالب‌تر این که حتی در بین موافقین افزایش قیمت، این بحث وجود داشت که چرا و با چه استدلالی دولت زیرمجموعه بسیار تاثیر گذار انرژی یعنی قیمت‌های حامل‌های انرژی را چند برابر می‌کند و تصمیم می‌گیرد که درآمد این افزایش قیمت را به‌صورتی مساوی بین همه آحاد کشور تقسیم کند.

سفر نسبتا طولانی برخی از دست اندرکاران این مشاور به کانادا فرصت مغتنمی بدست داد که ببینیم در آن کشور با مقوله انرژی چه می‌کنند. این کنجکاوی موجب شد که بدانیم کانادا، صرف نظر از داشتن سیاست‌های کلان انرژی (راهبردهای انرژی) در سطح فدرال و ایالتی، داشتن توجه به بالانس هزینه و درآمد مصرف کنندگان خانگی و صنعتی و تجاری، برای قیمت‌گذاری‌ها و برای نظارت بر همه مصرف کنندگان انرژی در قالب قوانین مربوطه از نظامی به‌عنوان نظام رگولاتوری که هم سطح ملی مستقل و هم سطح ایالتی مستقل دارد، استفاده می‌کند، و این ساختارها تنها بر انرژی شمول ندارند، بلکه در هر جایی که به نوعی می‌تواند شبه انحصاری از دولت یا بخش خصوصی به وجود آید، یا مقوله‌های حساسی را از نظر جامعه یا مصالح ملی در بر گیرد، جاری و ساری است. در واقع، یک موسسه رگولاتوری، یک موسسه دولتی مسئول یا سازمان غیردولتی دارای اختیار قانونی برای اعمال اختیارات مستقل در برخی از حوزه‌های فعالیت‌های انسانی و یا صلاحیت تنظیمی (وضع مقررات) یا نظارتی در یک زمینه خاص است، که بر مبنای یک قانون تشکیل می‌گردد. این آگاهی موجب شد که بخواهیم بدانیم این نظام‌ها چه هستند؟ و چه می‌کنند؟ که نتیجه آن نشست‌های متعددی بود که با برخی از کارشناسانی که برای نظام رگولاتوری کار می‌کردند، برگزار شد، با این قصد که بیاموزیم، شاید در ایران نیز بتوانیم از موارد مشابه آن استفاده کنیم.

حاصل همه این کنجکاوی‌ها و جستجوهای بعدی در متون منتشره در این زمینه، نشریه‌ای است که در پیش رو دارید، با این امید که مفید و مقبول افتد.

گروه بین‌المللی ره‌شهر

موسسه رگولاتوری^۱

بخش اول - کلیات

۱-۱- مقدمه

صنایع آب و برق و گاز و موارد مشابه که در کشورهای انگلیسی زبان و برخی دیگر از کشورها به یوتیلیتی^۲ شهرت دارند، در بیش‌تر متون اقتصادی به‌عنوان صنایعی با ویژگی‌های انحصار طبیعی^۳ شناخته می‌شوند. این ویژگی‌ها به معنای آن است که شرکت‌های تامین و ارائه‌کننده آنها می‌توانند با استفاده از صرفه مقیاس^۴ در عرضه آن‌ها، برتری شایان توجهی به لحاظ هزینه بر دیگر رقبای خود به دست آورده و بیش‌ترین سود را برای خود یا صرفه‌جویی را برای مشتریان خود به ارمغان آورند. از سوی دیگر، چون صنایع یوتیلیتی به سرمایه‌گذاری اولیه بسیار سنگینی نیاز دارند، این امر خود موجب می‌شود که شرکت‌های کم‌تری حاضر به ورود به عرصه خدمات مزبور شوند و در واقع همانند مانعی برای ورود رقبای جدید به این عرصه عمل می‌کند، و با خالی کردن میدان برای تعدادی از شرکت‌ها که فعلاً در صحنه حضور دارند، نوعی انحصار برای صاحبان آنها به وجود می‌آورد. البته این امر، ویژگی دیگری نیز دارد. به عبارت دیگر، به‌دلیل سنگینی سرمایه‌گذاری، تاسیسات مربوطه را نمی‌توان به راحتی به فروش رساند یا در صنایع دیگر مورد استفاده قرار داد^۵ و این وضعیت مانع از خروج سرمایه‌گذاران از این عرصه می‌گردد^۶.

در چنین صورتی، اگر دولت برای تشویق ورود شرکت‌های مختلف مشوق‌های خاصی را منظور نماید، ورود نامحدود مجموعه‌های مشابه، بی‌فایده و ناکارآمد است زیرا موجب سرمایه‌گذاری بیش از حد و برهم خوردن نظم و چارچوب خطوط خدماتی می‌شود. به‌علاوه، بعد از تاسیس شرکت‌های متعدد، اگر کنترل نحوه کار

آنها و از جمله قیمت‌گذاری و تعرفه ارائه خدمات به عهده خود آنها باشد، مجدداً شرکت‌های قدرتمند زمینه را طوری تغییر خواهند داد که موجب ورشکستگی یا فرار شرکت‌های کوچک و نوپا می‌شود.

در بحث شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی هم مشکل به صورت دیگری بروز خواهد کرد. عدم کارآئی و اتلاف و سوءمدیریت و موارد دیگری که معمولاً از لحاظ اداره امور مسائل بازار به بخش دولتی نسبت داده می‌شود، همه دست به دست هم می‌دهند تا عرضه‌ی نامناسب‌تر و گران‌تر به مردم تحمیل گردد.

فلسفه اصلی کنترل و وضع مقررات در رابطه با خدمات عمومی مستلزم ارائه این خدمات با کیفیت مناسب و قیمت معقول است. این اصل، شرکت‌های برخوردار از حق انحصاری را ملزم می‌کند که خدمات را بدون هیچ گونه تبعیضی به تمام طرف‌هایی که خواهان آن هستند، عرضه کنند و در واقع، مصالح عمومی و منافع کلیه ذینفعان، و نه یک ذینفع، اصل است. بنابراین، به‌طور طبیعی باید این موارد توسط یک سیستم دیده شده، مورد بررسی قرار گرفته، برای آن مقررات خاص وضع شده و در نهایت کنترل و مدیریت شود. این سیستم به نظام رگولاتوری معروف است و به دلیل همین کارکرد معقول (مصالح کشور و منافع همه ذینفعان) است که در بسیاری از کشورهای پیشرفته تعداد بسیار قابل توجهی از سازمان‌های رگولاتوری فعال در زمینه‌ها و حوزه‌های مختلف وجود دارند که شرایط و قیمت‌ها را در آن حوزه‌ها کنترل می‌کنند.

یکی از اصلی‌ترین دلایل وجودی نظام‌های رگولاتوری رعایت حقوق مصرف‌کنندگان در عین عدم مداخله دولت در نظام قیمت‌گذاری است. متأسفانه در حالی که در کشورهای پیشرفته،

1- REGULATORY AGENCY

2- Utilities

3- Natural monopoly

4- economy of scale

5- Sunk costs

6- Barriers to entry and exit

حقوق مصرف‌کننده، به مهم‌ترین بخش حقوق اقتصادی آحاد جامعه تبدیل شده است، در کشور ما مداخلات گسترده و وسیع دولت در حوزه اقتصاد و بالاخص در زمینه کنترل قیمت‌ها موجب این باور غلط شده است که تنها راه حفظ حقوق مصرف‌کنندگان دخالت دولت در قیمت‌گذاری است. حال آن که حقوق مصرف‌کننده تنها به حق پرداخت قیمت عادلانه ختم نمی‌شود و مهم‌تر از آن حق خرید محصولات شناخته‌شده و سالم و نظارت‌شده از نظر بهداشت، ایمنی و سلامت فردی و جامعه است. این حق، ایجاب می‌کند که همه تولیدکنندگان به‌طور شفاف نه تنها کلیه اطلاعات مربوط به محصول که در تصمیم‌گیری خرید مصرف‌کننده نقش دارند، بلکه اطلاعات مربوط به عناصر و مواد تشکیل‌دهنده محصول خود را از دید سلامت و خطرات احتمالی در اختیار همگان قرار دهند. حتی در برخی از کشورها امتناع از ارائه این اطلاعات یا عدم درج مشخصات و مجوزهای لازم در بسته‌بندی محصول از مصادیق اعمال مجرمانه است و هر کسی می‌تواند از بابت آن، در مراجع صالحه طرح دعوی نماید. مقوله‌ای که در کشور ما با افشای داستان استفاده از روغن پالم در محصولات لبنی پرچرب به خوبی مشخص می‌کند که تا کجا حقوق مصرف‌کننده نادیده گرفته می‌شود. جالب است که عده‌ای هم به بحث در این مورد پرداخته و مقصر اصلی را دولت قبلی دانسته‌اند و به صراحت گفته‌اند: وزیر محترم بهداشت نیز با ظرافت تاکید داشته: «باید این تخلف در صنایع لبنی به‌صورت تدریجی اصلاح شود، چرا که نمی‌توان صنایع لبنیات را به یکباره تعطیل کرد.» در واقع وزیر بهداشت خاطر نشان کرده برخورد با چنین تخلفی در کوتاه‌مدت امکان‌پذیر نیست. آنچه از چنین جمله‌ای می‌توان برداشت کرد این است که فشار مالی و اقتصادی بر صنایع لبنی یکی از عوامل بروز چنین پدیده‌ای است. در واقع، از این گفته‌ها می‌توان برداشت کرد با توجه به اینکه مدیران صنایع لبنی اختیار چندان

در تعیین قیمت محصولات خود ندارند، احتمالاً مجبورند منافع خود را از روش‌های دیگری تامین کنند. پس از رسانه‌ای شدن این موضوع، ... لازم است بررسی کنیم که مقصر اصلی این ماجرا را در کجا می‌توان جست‌وجو کرد. آیا نمی‌توان ادعا کرد مقصر اصلی و قطعی در بروز چنین پدیده‌ای دخالت‌های دولتی در ساز و کار قیمت‌گذاری محصولات لبنی است؟

مثال دیگری که ادعای نویسنده محترم را توجیه‌تر می‌کند، کار کسانی است که در سال‌های دور برای ارزانی زردچوبه، پودر آجر به مردم فروخته‌اند. آیا واقعا به‌صرفه نبودن قیمتی باید موجب بازی با جان و سلامت مردم و جامعه شود؟

به هر حال، در کشورهای پیشرفته، نقش رگولاتوری تنها قیمت‌گذاری یا وضع مقررات در موارد خاص و پایش اجرای آن نیست، بلکه این موسسات نقش تخصصی را هم (یا شخصا یا به کمک متخصصان موضوعی) ایفا می‌نمایند و معلوم می‌کنند که اجزا و عناصر سازنده یک کالا یا یک خدمت چه باید باشد و باید از چه مشخصات و ویژگی‌هایی برخوردار باشند. به عبارتی دیگر، این موسسات نقش چشم جامعه را در این خصوص بر عهده می‌گیرند.

به‌عنوان مثال، در آمریکا نظام استفاده از گاز طبیعی دارای عناصر مختلفی مانند تولیدکنندگان، شرکت‌های خطوط لوله، شرکت‌های توزیع‌کننده گاز طبیعی، بازاریابان (فروشنده‌گان) و در نهایت مصرف‌کنندگان است و چون همه شرکت‌های تولیدکننده گاز طبیعی، شرکت‌های خطوط لوله و شرکت‌های توزیع‌کننده گاز طبیعی، خصوصی هستند، بنابراین به راحتی می‌توانند در این زنجیره به سندسازی برای افزایش قیمت پرداخته و قیمت‌های بالایی را از مردم مطالبه کنند. برای نمونه، بیش از ۱۶۰۰ شرکت توزیع‌کننده محلی^۱ گاز طبیعی در کل آمریکا پراکنده‌اند و خدمات توزیع گاز به مشتریان صنعتی، تجاری و مسکونی را ارائه می‌کنند و به سادگی می‌توانند تبانی کرده و

به مصرف‌کنندگان اجحاف نمایند. اما برای جلوگیری از چنین وضعی، نرخ‌ها، خدمات و تاسیسات این شرکت‌ها تابع مقررات کمیسیون‌های رگولاتوری فدرال و محلی قرار دارند و ملزم به رعایت موارد توسط آنها هستند.

هدف اصلی سازمان رگولاتوری مثلاً در بخش انرژی، سازماندهی بخش انرژی به صورتی شفاف و از لحاظ مالی قدرتمند است که بتواند در محیطی رقابتی به فعالیت بپردازد. موسسه رگولاتوری مسئول وضع مقررات مستقل و نظارت بر ارائه خدمات انرژی به مصرف‌کنندگان از راه‌های مناسب، واجد شرایط، پیوسته، ارزان و بهینه است.

برای این که سیستم‌های رگولاتوری تحت فشار قرار نگیرند و از آزادی عمل خاص خود برخوردار باشند، قوانین اختیارات ویژه‌ای به آنها اعطاء می‌کند. برای مثال، کمیسیون فدرال رگولاتوری انرژی^۱ در آمریکا یک موسسه رگولاتوری مستقل در داخل وزارت انرژی ایالات متحده است. اما رئیس جمهور و کنگره به طور معمول نمی‌توانند تصمیمات آن را مورد بازنگری قرار دهند، بلکه تصمیمات آنها فقط توسط دادگاه فدرال قابل بررسی است. در ترکیه، هر گونه طرح دعوی بر علیه تصمیمات رگولاتوری بازار انرژی تنها در عالی‌ترین دادگاه اداری ترکیه که شورای کشوری^۲ نامیده می‌شود، مورد رسیدگی قرار گرفته و حل و فصل می‌شود. این سازمان‌ها می‌توانند تحت نظر شهرداری، دولت (به صورت کمیسیون‌های دولتی اعم از دولت مرکزی، ایالات یا استان‌ها، یا حتی محلی) یا سیستم مستقل منتخبی از متخصصان بی طرف و ذیصلاح براساس قانون خاص تشکیل گردند.

شایان توجه این که، نظام رگولاتوری به شکلی که امروزه آن را می‌شناسیم، محصول سال‌ها آزمایش، تجربه، رشد و توسعه صنعت، خدمات، مدیریت، و قانون‌گذاری و همچنین ضرورت

قرن بیست و یکم است.

یک مثال واقعی این ضرورت را آشکارتر می‌سازد. برای این منظور آن چه که در روزنامه دنیای اقتصاد شماره ۳۲۶۰ مورخ ۱۳۹۳/۵/۱۲ در خصوص "تحقیق رگولاتوری اروپا از گوگل درباره اندروید" ذکر شده است، عیناً نقل می‌شود:

"نهاد‌های رگولاتوری در اروپا قصد دارند در مورد عملکرد انحصارطلبانه شرکت گوگل در ارتباط با سیستم عامل اندروید که توان رقابتی دیگر شرکت‌ها را کاهش داده، تحقیق کنند. گوگل، ده‌ها قرارداد با شرکت‌های سازنده گوشی‌های هوشمند و تبلت‌ها منعقد کرده تا آنها را مجبور به نصب سیستم عامل اندروید روی تولیداتشان کند. این رفتار باعث شده سایر شرکت‌های سازنده سیستم عامل و برنامه برای گوشی‌های هوشمند در حاشیه قرار بگیرند و با ضرر و زیان فراوانی مواجه شوند. همین مساله باعث شده است کمیسیون اروپایی برای بررسی مفاد قراردادهای گوگل با شرکت‌های دیگر تلاش کند تا مشخص شود این شرکت با چه شرایطی خدمات و برنامه‌های همراه خود را به سایر شرکت‌ها ارائه می‌کند. هدف این است که مشخص شود آیا گوگل از برتری خود در بازار اندروید برای افزایش سهم خدمات مرتبط با خود هم استفاده کرده است یا خیر. اگر مشخص شود که گوگل از این برتری برای بازاریابی غیررقابتی و غیرعادلانه سرویس‌هایش هم استفاده کرده ممکن است مجازات‌هایی بر ضد این شرکت تحمیل شود".

۱-۲- مشکلات مربوط به صنایع انحصاری و چاره کار

یک شرکت انحصاری با داشتن انگیزه‌های سودجویانه^۳ می‌تواند از قدرت بازار خود سواستفاده کرده و به منافع عمومی ضرر و زیان وارد نماید. به عنوان مثال، یک شرکت توزیع برق می‌تواند

1- FERC

2- Danistay

3- For profit company

بر اساس کشف تقاضا، قیمت‌های خود را برای مشتریان تغییر داده و بر شرکت‌های کوچک موجود در بازار که نقش زیادی ندارند، فشار وارد کرده و مثلاً خدمات خود را به قیمت پایین‌تر از قیمت واقعی به فروش رساند و در نتیجه با وارد کردن ضرر و زیان موجب خروج آنها از بازار شود. یا برعکس، با استفاده از ماهیت انحصار، قیمت تمام‌شده خود را بیش‌تر از قیمت واقعی نشان دهد و بر متقاضیان و مصرف‌کنندگان اجحاف روا دارد.

در راستای حل و فصل این مسئله، برخی پیشنهاد می‌کنند که اداره و مدیریت این صنایع به سیستم‌های دولتی سپرده شود، که خود مورد مخالفت گروه دیگری از صاحب نظران است. گروه مخالف معتقدند سپردن چنین مقوله‌ای به سیستم‌های دولتی در بسیاری از موارد موجب عدم کارایی و کاهش کیفیت در عرضه این گونه خدمت می‌شود. جالب است که بر اساس گزارش‌های نظام‌های بین‌المللی مانند بانک جهانی، موسسات دولتی تامین و عرضه‌کننده آب و برق و غیره در برخی از کشورهای جهان سوم، تلفات ناشی از فرسودگی تاسیسات و شبکه انتقال و نیز کاستی‌های ناشی از سوءمدیریت خود را به صورتی غیرآشکار (با احتساب قیمت تمام‌شده بالای ناشی از اشکالات فوق) در قبوض مشتریان منظور و از آنها دریافت می‌کنند.

بنابراین در جهت حل این مشکلات یک راه اساسی باقی می‌ماند که برخی از کشورهای پیشرفته از مدت‌ها قبل بدان توسل جستند و بعدها، بسیاری از کشورهای دیگر در سراسر جهان نیز از آن الگوبرداری کردند. این راه حل ایجاد یک سیستم مستقل (برای تسلیم نشدن در برابر فشارها)، متخصص، و بی‌طرف (برای رعایت عدالت و تضمین حقوق همه ذینفعان) برای تنظیم مقررات و تعرفه‌های مربوطه و کنترل و هدایت صنایع مزبور در جهت رعایت همه موازین و ضوابط و استانداردها است. این سیستم که سیستم رگولاتوری نام دارد، یک سیستم منتخب و

مستقل قانونمندی‌سازی^۱ است.

از نظر تاریخی، حدود یک قرن است که موسسات رگولاتوری یوتیلیتی‌ها در ایالات متحده در سطح ایالت، و در کانادا در سطح استان‌ها وجود دارند. آنها، در هر دو کشور، چند بخش زیربنایی را تحت پوشش دارند. در بسیاری از ایالات آمریکا این موسسات کمیسیون عمومی یوتیلیتی نامیده می‌شوند. برای اطلاعات بیش‌تر در مورد تنظیم یوتیلیتی می‌توان به Body of Knowledge on Infrastructure Regulation و نیز به پایگاه دانشی بانک جهانی در مورد موضوعات مشابه مراجعه نمود.

در سال ۱۹۸۹، در انگلستان و ولز یک موسسه رگولاتوری برای آب^۲، به‌عنوان بخشی از خصوصی‌سازی صنعت آب به وجود آمد. در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، موسسات رگولاتوری آب طی دهه ۱۹۹۰ به موازات تلاش‌های افزایش مشارکت بخش خصوصی به وجود آمدند (برای تفصیل بیش‌تر در زمینه موسسات رگولاتوری آب می‌توان به Water and sanitation in Latin America و انجمن منطقه‌ای موسسات رگولاتوری آب یا ADERASA مراجعه نمود).

در حال حاضر، این موسسات نه تنها در تمام کشورهای پیشرفته اروپایی، آمریکای شمالی، استرالیا و ژاپن با اقتدار به انجام وظایف محوله مشغول هستند، بلکه در دو دهه‌ی اخیر نیز مورد توجه بسیاری از کشورهای در حال توسعه قرار گرفته است.

۱-۳- چرا به تنظیم مقررات و موسسه رگولاتوری نیاز است؟

دلیل اصلی نیاز به وجود مقررات و وجود موسسه رگولاتوری، به وجود آمدن پدیده "انحصار" و "قابلیت‌های انحصاری" است که سازمان‌ها در طول زمان به دلایل مختلف می‌توانند آن را به‌دست

1- Regulatory Commission
2- OFWAT

وقتی مشکل تر می شود که الزامهایی برای افزایش قیمت به دلایلی غیر از قیمت تمام شده خدمات، مثلاً برای جلوگیری از اتلاف یا مصرف بیش از حد، مطرح است.

یک مثال از کشور ما شاید به درک بهتر این مقوله کمک کند. در کشور ما به موجب احکام قانون هدفمندسازی یارانه‌ها، اصلاح قیمت انرژی در قانون ذکر گردیده است، مقوله‌ای که برخی از مسئولان افزایش آن را به لحاظ همین قوانین یک تکلیف قانونی می‌دانند که باید اجرائی شود، بدون این که بستر اقتصادی جامعه کاملاً فراهم باشد، یا شرایط اقتصادی رونق و اشتغال بالا حاکم باشد، یا درآمدهای متوسط خانوار به‌ویژه در دهک‌های متوسط و پائین از هزینه‌های خانوار پیشی جسته باشد. با وجود این الزام و خواست افزایش قیمت‌های حامل‌های انرژی، به‌طور فرضی می‌توان دیدگاه‌های متعدد و متفاوت موجود را در زمینه قیمت برق به‌عنوان یکی از حامل‌های انرژی به شرح زیر ترسیم نمود: یک- بسیاری از کارشناسان به دلیل نبود اخلاق مصرف در کشور و در جهت آینده‌نگری و ضرورت کاهش مصرف، ارزانی قیمت حامل‌های انرژی را (نه در ارتباط با درآمد دستمزدی ساعت کار قشر کارگر و کارمند جامعه، بلکه در قیاس با قیمت متوسط منطقه و جهان) یک دلیل عمده و مهم می‌دانند و افزایش قیمت‌ها را به مثابه هشدار می‌دانند که می‌تواند مردم را از خواب بیدار کند و به سوی مصرف بهینه و عاقلانه سوق دهد.

دو- تولیدکنندگان دولتی برق با مجموع هزینه‌هایی که انجام می‌دهند میزان مشخصی تولید دارند (که بر اساس مستند ۱۳۵۷۹ فروردین ۱۳۹۳ مرکز پژوهش‌های مجلس تحت عنوان «کاهش تلفات برق» با راندمان نامناسب، تلفات بین راهی و مشکلات دیگر همراه است) و خواهان این هستند که با استفاده از نظر کارشناسان در مورد افزایش قیمت‌ها، همه‌ی هزینه‌ها (و از جمله هزینه‌های ناشی از راندمان کم و تلفات) را با درصدی بیش‌تر برای تامین درآمد مورد نیاز برای پوشش هزینه‌های مختلف سازمان‌های مربوطه، از مصرف‌کنندگان دریافت نمایند. سه- تولیدکنندگان خصوصی برق در بحث‌هایی که در مطبوعات

آورند و برای تامین درآمدهای بیش‌تر یا پوششی برای خطاهای سهوی و عمدی مدیریت از آن استفاده نمایند.

این قابلیت‌های انحصاری موجب می‌شود که:

۱- یک شرکت با امکانات و توان بیش‌تری که دارد، بتواند با قیمت کم‌تری که تعیین می‌کند رقبا را از میدان بیرون کند، و با بیرون رفتن رقبا خدمات یا کالاهای خود را با قیمت به مراتب بالاتری به مشتریان تحمیل کند.

۲- یک شرکت با ایجاد انحصار در تولید و عرضه کالا یا خدمات، از سرمایه‌گذاری در توسعه یا تولید و عرضه کالا و خدمات مناسب خودداری کرده و تولیدات خود را به قیمت‌ها و شرایطی که خود تعیین می‌کند، به فروش برساند.

۳- یک سیستم انحصاری در تولید و عرضه یک کالا یا خدمات، همه هزینه‌های ناشی از سوءمدیریت و فرسودگی و اتلاف منابع را در قالب هزینه‌های تمام شده از مصرف‌کننده تامین نماید.

۴- شرکت یا شرکت‌های خاص با ظرفیت‌های بیش از نیاز جامعه، راه ورود رقبای جدید و رقابت آزاد را برای دیگران به انواع حیل ببندند.

یکی از اساسی‌ترین دلایل، وجود نهادهای رگولاتوری، تعیین و تنظیم نرخ خدمات است. اصل هزینه خدمات کاملاً با تعیین نرخ در ارتباط است. به موجب این اصل، هر یک از خدمات عمومی می‌توانند نرخی را برای مشتری تعیین کنند که تنها در برگیرنده هزینه تامین و ارائه کردن خدمات به علاوه‌ی مبلغی «معقول» برای بازگشت سرمایه سرمایه‌گذاران باشد. اما تعیین هزینه واقعی و بازگشت سرمایه «معقول»، فرآیند تعیین نرخ را به یکی از دشوارترین و بحث‌انگیزترین موضوعات مطرح در عرصه‌ی اجتماعی و اقتصادی در بسیاری از کشورها تبدیل کرده است، زیرا اصلاح قیمت در مورد کالاهای عمومی و کالاها و خدمات، وقتی با ماهیت انحصار طبیعی همراه می‌شود به مقوله پیچیده‌ای تبدیل می‌گردد که درک کامل آن فقط از عهده متخصصان مربوطه و با وجود اطلاعات شفاف امکان‌پذیر است، و لذا در این زمینه هر گروه از ظن خود یار آن است. این پدیده

و تعرفه‌های مربوط به انرژی یا کالاهای دارای ماهیت انحصار طبیعی بپردازد. به ویژه، در شرایط خاص اقتصادی که به دلایل مختلف ممکن است عرضه این کالاها و خدمات از تقاضا کم‌تر باشد، از سوءاستفاده‌ها و اجحاف دستگاه‌ها و بنگاه‌ها به مردم جلوگیری نماید.

۴-۱- معنای لغوی رگولاتوری

از نظر لغوی و براساس فرهنگ لغات وبستر^۱ و فرهنگ‌های دیگر، کلمات مرتبط با این واژه را می‌توان به شرح زیر ارائه نمود:

To Regulate: سه معنای اصلی این فعل عبارتند از:

۱- کنترل یا هدایت بر اساس قاعده، اصل، روش یا قانون.

۲- توجیه یک ویژگی یا نیازمندی خاص.

۳- توجیه یک مکانیزم برای کارکرد دقیق و خاص.

Regulation: که به معنای زیر است:

۱- یک قانون یا قاعده رسمی که می‌گوید چیزی باید انجام گیرد.

۲- عمل کنترل یا هدایت یا تنظیم چیزی.

۳- یک قاعده الزامی که به تفصیل، چیزی را بیان می‌کند یا رویه اقدام را شرح می‌دهد.

۴- قاعده یا دستور صادره توسط یک مقام اجرائی یا موسسه

رگولاتوری که قدرت قانونی را پشت سر دارد.

Regulatory: صفتی به معنای محدودکننده بر اساس قواعد

یا اصول، مثل ژن تنظیم‌کننده^۲.

Regulatory Agency: موسسه رگولاتوری، هیاتی که بر

اساس قانون برای حصول اطمینان از انطباق با مقررات قانونی و

نبیل به مقاصد آن به وجود می‌آیند.

منعکس شده است، اذعان دارند که اگر قیمت‌های حامل‌های انرژی برابر منطقه فرض شد، در مورد برق باید قیمت برق با افزایش جدید قیمت‌های حامل انرژی مورد محاسبه قرار گیرد، حتی اگر از قیمت منطقه‌ای برق بیش‌تر شود. نکته قابل توجه این‌که تلاش آنها در این زمینه برای این است که قیمت دولتی نامناسب را ملاک قیمت تمام‌شده قرار دهند (چیزی که با سیستم‌های جدید و نو و نیز با ماهیت بخش خصوصی ناهمخوان است).

چهار- سرمایه‌گذاران معتقدند که قیمت باید به نحوی تعیین گردد که سرمایه‌گذاری در برق بیش‌ترین سود را برای جذب سرمایه‌گذاران به همراه داشته باشد.

پنج- متخصصین بی‌طرف می‌گویند که میزان اتلاف آب و برق که به لحاظ فرسودگی تاسیسات، سوءمدیریت و غیره حاصل شده است نباید به حساب مصرف‌کننده منظور شده و هزینه‌های آن به صورت آشکار یا پنهان از جیب مردم تامین گردد.

شش- مصرف‌کنندگان به فکر برقراری توازن بین درآمد و هزینه زندگی هستند و همواره از عدم تعادل آن و نیز از عدم تعادل واقعیت‌های قبوض آب و برق در قیاس با اعداد افزایشی اعلام‌شده دولت می‌نالند.

مقوله مهم دیگر در ضرورت ایجاد موسسات رگولاتوری، رعایت حقوق مصرف‌کننده است تا تولیدکننده، به دلایل مختلف (هزینه‌های ساختگی، هزینه‌های بالا به دلیل فرسودگی تجهیزات و بالا بودن ضایعات، سوءمدیریت و غیره) یا به بهانه‌های مصلحت، موجب دریافت بیش‌تر از مصرف‌کننده یا تضییع حقوق او (که مصادیق بسیار گسترده دارد) نشود.

این مقوله‌ها و مقوله‌های مشابه، ایجاب می‌کند که یک دستگاه مستقل و غیرمنتفع از تغییرات قیمت‌ها، به قیمت واقعی با نگاه «توجه به مصالح ملی و منافع جامعه» به تنظیم مقررات

1- Webster Dictionary
2- regulatory gene

بخش دوم - مؤسسات رگولاتوری و کارکردهای آن

۲-۱- تعریف و تبیین موسسه رگولاتوری

یک موسسه رگولاتوری (که به نام‌های متفاوت و از جمله سازمان رگولاتوری، کمیسیون رگولاتوری، هیات رگولاتوری و غیره در کشورهای مختلف فعالیت می‌نماید و گاه به آن رگولاتور هم گفته می‌شود)، یک موسسه دولتی مسئول یا سازمان غیردولتی دارای اختیار قانونی برای اعمال اختیارات مستقل در برخی از حوزه‌های فعالیت‌های انسانی و در یک مقوله صلاحیت تنظیمی (وضع مقررات) یا نظارتی است، که به‌طور معمول بر مبنای یک قانون تشکیل می‌گردد. در واقع، مؤسسات رگولاتوری به‌طور معمول دارای اختیار قانون موضوعی برای انجام وظایف‌شان همراه با نظارت هستند و در عین حال، این اجازه را دارند که برای انجام وظایف محوله به وضع مقررات خاص یا بازنگری آن‌ها، وضع تعرفه یا بازنگری آن بپردازند.

وجود مؤسسات رگولاتوری مستقل، به لحاظ موارد زیر توجیه می‌گردد:

- پیچیدگی برخی وظایف تنظیمی و نظارتی که نیاز به متخصصان دارد،

- نیاز به اجرای سریع اختیارات عمومی در بخش‌های معین،

- اشکالات دخالت سیاسی،

این مؤسسات در حوزه قانون مربوطه، عهده‌دار اداره امور، اعمال مقررات یا حتی وضع مقررات (تدوین و اجرای قواعد و مقررات و اعمال نظارت برای منافع عمومی در سطح وسیع) هستند.

برخی از مؤسسات رگولاتوری بررسی یا ممیزی را انجام می‌دهند، و برخی از آنها مجازند که طرف‌های ذیربط را جریمه کنند یا دستور برخی از اقدامات را صادر نمایند.

به‌طور کلی، مؤسسات رگولاتوری برای وضع مقررات، تنظیم شرایط، اعمال مقررات و استانداردها و ایمنی و نظارت بر این

موارد و نظارت بر استفاده از کالاهای عمومی و تنظیم تجارت ایجاد می‌گردند.

۲-۲- اختیارات و حیطه عمل مؤسسات رگولاتوری

کشورهای بسیاری در سراسر جهان به‌منظور حفظ حقوق مصرف‌کنندگان و در عین حال بهبود کارآئی، به تشکیل مؤسسات رگولاتوری برای خدمات مختلف اقدام کرده‌اند.

حدود اختیارات قانونی هر یک از مؤسسات رگولاتوری بسته به قانون مربوطه، حیطه یا حوزه مورد عمل و شرایط سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشورها بسیار متفاوت است و در مجموع می‌توان مسئولیت‌های مختلف و وسیعی را به این مؤسسات واگذار کرد که از جمله آن‌ها می‌توان به وضع مقررات و تصویب تعرفه‌ها و نظارت بر اعمال آن‌ها و نیز مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی اشاره کرد. در برخی موارد، اختیار رسیدگی و حل و فصل شکایات مصرف‌کنندگان در مورد عدم رضایت از خدمات تامین‌کنندگان خدمات مربوطه نیز به آن‌ها داده می‌شود و این حق را دارند که در صورت تخلف، جریمه یا اقدامات خاصی را اعمال نمایند.

هم‌چنین، حیطه مسئولیت و فعالیت مؤسسات رگولاتوری نیز بسیار متفاوت و گسترده است و برحسب نیاز در کشورهای مختلف مؤسسات متعددی وجود دارند که هر یک می‌توانند در یک یا برخی از زمینه‌ها فعالیت داشته باشند.

برخی از حوزه‌های مربوطه عبارتند از: امور انرژی، امور آب، تنظیم تبلیغات، تنظیم بانک‌ها، حفاظت از مصرف‌کنندگان، تنظیم امنیت سایبری، تنظیم مالی، ایمنی و امنیت غذایی، تنظیم سر و صدا، ایمنی هسته‌ای، مواد معدنی، ایمنی و سلامت شغلی، سلامت عمومی، تنظیم و پایش آلودگی، تنظیم طب سوزنی، تنظیم نانو تکنولوژی، تنظیم ورزش، تنظیم کالاهای درمانی، تنظیم از طریق دادخواهی، ارتباطات راه دور^۱، مقررات

به طور معمول از این مؤسسات تخصصی انتظار می رود که در مقایسه با بخش های وزارت خانه های دولتی (در تنظیم شرکت های تامین کننده خدمات و نظارت بر کارکردهای آنها)، ذیصلاح تر و هدف دارتر باشند. هم چنین، فرض می شود که مؤسسات رگولاتوری مستقل از شاخه های اجرایی دولت باشند، اما در بسیاری از کشورها این مؤسسات نمی توانند استقلال کافی داشته باشند.

۳-۲- هدف و فلسفه وجودی رگولاتوری

(قانونمندی سازی شرکت های عرضه کننده خدمات)

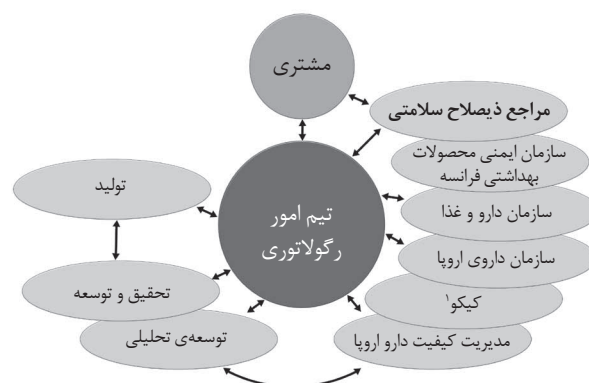
قانون رگولاتوری (قانون نظارت و کنترل شرکت های یوتیلیتی) با هدف تامین منافع عمومی تدوین می شود. منافع عمومی (و از جمله منافع همه ذینفعان) حکم می کند:

۱- این شرکت ها باید موظف باشند خدمات خود را به مشتریانی که در حوزه خدماتی آنها قرار داشته و می توانند از عهده پرداخت هزینه این گونه خدمات برآیند، بدون تبعیض و به صورت ایمن و قابل اطمینان عرضه نمایند.

۲- در صورت عدم ارائه خدمات در حد قابل قبول، موسسه رگولاتوری می تواند، طبق قانون و مقررات تصویب شده، شرکت عرضه کننده خدمات را جریمه نقدی کرده و حتی آن را رد صلاحیت (ابطال مجوز فعالیت شرکت) کند.

۳- این شرکت ها باید از سلامت مالی قابل قبولی برخوردار باشند و با سندسازی و پنهان کاری های مختلف، مبالغ بیش از حق واقعی خدمات ارائه شده دریافت نکرده یا در حق جامعه و مردم اجحاف نکنند.

۴- هزینه های ناشی از بازدهی نامناسب حاصل از فرسودگی و استهلاک و تکنولوژی های قدیمی که از محل ذخیره استهلاک بازسازی نشده است، تلفات بین راهی و غیره و نیز هزینه های ناشی از سوء مدیریت به حساب مصرف کنندگان منظور نشده و از مردم اخذ نگردد.

وسیله نقلیه، تنظیم آلودگی کشتی در ایالات متحده، مقررات و شیوع هومیوپاتی، تنظیم علم، تنظیم دستمزدها. برخی نمونه های مشهور مؤسسات رگولاتوری در دنیا جدا از مباحث انرژی عبارتند از:

کمیسیون تجارت بین ایالتی در امریکا. موسسه مواد غذایی و دارو در ایالات متحده امریکا. موسسه رگولاتوری Ofcom در بریتانیا (برای رادیو و تلویزیون، ارتباطات راه دور، پست و غیره).

موسسه رگولاتوری TRAI در هند. رگولاتوری اینترنت در ترکیه.

یک موسسه رگولاتوری در انجام وظایف خود و برای حصول اطمینان از اینکه نقش های خود را به خوبی ایفا می نماید، از مکانیزم هایی مانند مکانیزم های زیر استفاده می کند:

- شفافیت اطلاعات و تصمیم گیری ها.
- رویه های مشورت و مشارکت.
- الزام به این که مدیران دلایل تشریح کننده اقدامات خود را ارائه دهند.
- الزام به این که مدیران از اصولی تبعیت کنند که از تصمیمات خودسرانه و واکنشی جلوگیری کند.
- ترتیباتی برای بازنگری تصمیمات مدیران به وسیله دادگاه ها یا سایر هیات ها.

۵- سود معقولی برای سرمایه منظور شود، به طوری که در صورت ضرورت به سرمایه‌گذاری‌های جدید موجب علاقمندی سایر سرمایه‌گذاران شود.

در واقع، وجود یک قانون برای فعالیت موسسه رگولاتوری همانند وجود یک توافق‌نامه قانونی میان دولت (حکومت) و شرکت‌های ارائه‌کننده خدمات مربوطه است، که بر طبق آن شرکت عرضه‌کننده خدمات متعهد می‌شود که خدمات خود را به صورت ایمن، قابل اطمینان و بدون تبعیض و برابر تعرفه ارائه دهد. در مقابل، دولت یا موسسه رگولاتوری نیز تعهد می‌کند تا تعرفه‌های مربوط را بر اساس تمام هزینه‌های مشروع و بر حق این شرکت‌ها به گونه‌ای محاسبه نماید که شامل سود معقولی برای آن‌ها باشد. این گونه توافق در متون مربوطه، به عنوان یک پیمان نظارتی^۱ شناخته شده است.

اگر این شرایط و قیمت‌ها واقعا برای بخش خصوصی توجیه اقتصادی نداشته باشد، باید با ارائه اسناد و مدارک و مذاکره با سازمان رگولاتوری نسبت به اقناع آن اقدام نماید. بدیهی است که یک سازمان رگولاتوری مسئول و قانون‌مند نیز به طور معمول اقدامات خود را به نوعی انجام می‌دهد و تعرفه‌ها را به نوعی تعیین می‌کند که در شرایط لزوم سرمایه‌گذاری، انگیزه و رغبت سرمایه‌گذاری در این حوزه فراهم شود.

۲-۴-۴- تشریح کارکرد مؤسسات رگولاتوری

به منظور تشریح بیش‌تر، در اینجا به بررسی یک نوع از مؤسسات رگولاتوری (مؤسسات رگولاتوری یوتیلیتی یا کمیسیون‌های رگولاتوری) در آمریکا، می‌پردازیم.

۲-۴-۱- کمیسیون رگولاتوری یوتیلیتی‌ها

این کمیسیون‌ها قدرت اجرایی خود را از یک قانون خاص

(مثلا در آمریکا از قانون نظارت بر شرکت‌های همگانی^۲) کسب می‌کنند که در مجلس ملی یا ایالتی مربوطه به تصویب می‌رسد (در کشورهای دارای سیستم فدرال نظیر کانادا و ایالات متحده علاوه بر کمیسیون رگولاتوری ملی، هر ایالت یک کمیسیون رگولاتوری ایالتی مخصوص به خود دارد که بر شرکت‌های فعال در آن ایالت نظارت می‌کند).

ساختار این کمیسیون‌ها در کشورهای مختلف متفاوت است. اما در بیش‌تر ایالات شمال آمریکا این ساختار شامل مدیر عامل، چند کمیسیونر (که بیش‌تر آنها افرادی باتجربه و با تخصص‌های مختلف در امور قضایی، اقتصاد، امور مالی یا حسابداری هستند) و در نهایت کارشناسان کمیسیون است.

کمیسیونرها ممکن است توسط دولت یا مدیرعامل منتصب از سوی دولت منصوب شوند. با این حال در بعضی حوزه‌های قضایی^۳، کمیسیونرها باید با رای‌گیری انتخاب شوند. با وجود انتخاب این کمیسیونرها توسط دولت (به طور مستقیم یا غیرمستقیم)، این افراد در اجرای قانون مستقل عمل می‌کنند و کارمند دولت نیز محسوب نمی‌شوند.

۲-۴-۲- فرایند و کارکرد کمیسیون‌ها

۱- اجرای قوانین، نظارت و پیگیری تصمیمات کمیسیون: کارشناسان کمیسیون معمولا وظیفه بررسی سالیانه یا فصلی عملکرد شرکت‌ها و چگونگی تطبیق آن‌ها با تصمیمات کمیسیون را نیز بر عهده دارند.

۲- تجزیه و تحلیل درخواست‌نامه‌های شرکت‌ها برای تغییر تعرفه‌های سالیانه: کارشناسان کمیسیون موظف به آنالیز درخواست‌نامه‌های شرکت‌ها هستند. این وظیفه باید به صورت بی‌طرفانه و برای روشن کردن پرونده برای کمیسیونرها، که تصمیم‌گیران نهایی هستند، انجام پذیرد. بیش‌تر کارشناسان در

1- Regulatory compact

2- Utilities Commission Act, Also known by other names such Energy Board Act

3- Jurisdictions

تأیید کمیسیون رگولاتوری مستثنی سازد. این استثنا، به‌ویژه در شرکت‌های یوتیلیتی که سهامدار اصلی آنها دولت است، بیش‌تر اعمال می‌شود.

افزون بر این، در بعضی حوزه‌های قضایی، قانون اجازه می‌دهد یوتیلیتهایی که مشتریان آنها خودشان مالک و سهامدار آنها هستند^۲ از حیطه نظارت کمیسیون اجرایی خارج شوند (به‌عنوان مثال، یک شرکت توزیع برق که در تملک شهرداری است، برای تأمین برق عمومی و معابر شهر مشمول نظارت کمیسیون نیست).

۲-۴-۴- وظایف کمیسیون

کمیسیون‌های رگولاتوری برای دستیابی به اهداف قانونی تعیین‌شده، وظایف متفاوتی را در دستور کار خود قرار می‌دهند. این وظایف عبارتند از:

یک- تعیین درآمد مورد نیاز^۳ یوتیلیتی: کلیدی‌ترین وظیفه کمیسیون رگولاتوری، بررسی درخواست‌نامه مربوط به تعرفه یا درآمد مورد نیاز یوتیلیتی است. فرایند بررسی درآمد مورد نیاز شامل بررسی هزینه‌های ارائه خدمات^۴ یوتیلیتی و تأیید تعرفه‌های مناسب مربوط برای پوشش این هزینه‌ها است. در بخش‌های آتی این گزارش، این کارکرد کمیسیون به‌صورت مفصل‌تر بررسی خواهد گردید.

دو- تعیین پرتفوی (سبد) عرضه انرژی: بعضی از کمیسیون‌ها، شرکت‌های یوتیلیتی را ملزم به استفاده از استانداردهای خاص برای پورتفوی انرژی می‌کنند، که طبق آن درصدی از نیاز انرژی آنها باید از منابع انرژی مشخص (مثل انرژی‌های تجدیدپذیر) تأمین شود. بعضی از کمیسیون‌ها هم یوتیلیتی‌ها را موظف به تهیه و ارائه برنامه‌های بلندمدتی می‌کنند که در آن برنامه سال‌های آینده یوتیلیتی برای سرمایه‌گذاری در پروژه‌های

امور مالی و حسابداری، اقتصاد یا مهندسی، متخصص هستند. در صورت لزوم، می‌توان از نظرات و خدمات کارشناسان خبره خارج از کمیسیون نیز استفاده نمود.

۳- برگزاری جلسه دادرسی^۱: بررسی پرونده‌ها و درخواست‌نامه‌های شرکت‌های یوتیلیتی در یک فضای نیمه دادگاهی و در مواردی توسط وکلا و کارشناسان حقوقی برگزار می‌شود. دادرسی می‌تواند به‌صورت کتبی یا شفاهی برگزار شود و در نهایت کمیسیون‌ها تصمیمات لازم را در مورد تعرفه‌ها یا موضوع مورد بررسی اتخاذ می‌نمایند.

۴- رسیدگی به شکایات: در صورت وجود شکایات از طرف مشتریان، کارشناسان کمیسیون باید آن‌ها را بررسی کرده و در صورت لزوم به کمیسیون ارجاع دهند.

۲-۴-۳- محدوده قدرت کمیسیون

همان گونه که پیش‌تر اعلام شد، کمیسیون‌های رگولاتوری طبق معمول، قدرت خود را از قانون مربوطه (نظارت بر صنایع و خدمات عمومی) کسب می‌کنند. تصمیمات این کمیسیون لازم الاجراست، از این رو، شرکت‌های یوتیلیتی می‌توانند در صورت غیرعادلانه بودن تصمیم کمیسیون یا فراتر رفتن از حدود اختیارات قانونی، موضوع را در دادگاه تجدید نظر حوزه قضایی مربوطه مطرح نمایند.

دادگاه‌های تجدید نظر به‌طور معمول وارد مباحث فنی نشده و پرونده‌های ارجاعی را تنها به لحاظ اجرای عدالت در فرایند تصمیم‌گیری و رعایت درست قانون توسط کمیسیون در محدوده اختیارات قانونی بررسی می‌کنند.

لازم به یادآوری است که در بعضی کشورها و ایالات، دولت می‌تواند با صدور دستور حکومتی، پروژه‌های خاص را از فرایند

1- Public hearing

2- Customer Owned Utility (CoU)

3- Revenue requirement

4- Cost of Service

صدور اوراق بهادار مناسب بوده و شرکت‌ها بیش از حد بدهکار نمی‌شوند. ادغام یا مالکیت^۵ یک یوتیلیتی با یوتیلیتی‌های دیگر نیز به نوعی صدور اوراق بهادار نیاز دارد که باید به تایید کمیسیون نظارتی برسد.

هفت- نظارت بر شرکت‌های وابسته به یوتیلیتی^۶: بعضی از شرکت‌های یوتیلیتی بزرگ دارای شرکت‌های زیرمجموعه‌ای هستند که در صنایع رقابتی فعالیت دارند (به‌عنوان مثال، شرکت توزیع برق سهامدار اصلی شرکت ساختمانی نیز هست). در این شرایط، کمیسیون نظارتی وظیفه دارد تا اطمینان حاصل نماید که شرکت یوتیلیتی از قدرت انحصاری خود برای کمک نامشروع یا کاهش هزینه‌های شرکت‌های وابسته، سوءاستفاده نمی‌کند (در صورت استفاده شرکت وابسته از کارشناسان یوتیلیتی، شرکت وابسته ملزم به پرداخت هزینه‌های مربوطه به نفع مشتریان یوتیلیتی خواهد شد). اصول مربوط به مدیریت رابطه میان یوتیلیتی و شرکت‌های وابسته "اصول رفتاری و قیمت گذاری انتقال"^۷ نامیده می‌شود.

هشت- استاندارد و کیفیت خدمات^۸: در بعضی از کمیسیون‌ها بر اساس اختیارات قانونی، کمیسیون، استانداردهایی را تعریف کرده و از آن‌ها برای بررسی و تجزیه و تحلیل کیفیت خدمات یوتیلیتی استفاده می‌کند. این استانداردها طبق معمول به‌صورت مستقیم با تجربه مصرف‌کنندگان خدمات، مرتبط است. برای مثال، در خصوص برق مواردی نظیر دفعات و مدت قطعی برق^۹، دقت در خواندن کنتور و قبوض صادر شده^{۱۰}، درصد تماس‌های فوریتهی پاسخ داده‌شده بر حسب بازه زمانی مشخص و نظایر

کارایی انرژی، اصلاح تکنولوژی‌ها، رفع مشکلات مربوط به بازده کم و تلفات در تولید و انتقال و توزیع مورد تحلیل قرار می‌گیرد. **سه- صدور مجوز ساخت و ساز:** شرکت‌های یوتیلیتی طبق معمول، متعهد هستند که پیش از شروع ساخت و ساز و اجرای پروژه‌های بزرگ از کمیسیون رگولاتوری مجوز بگیرند. درخواست صدور این مجوز دربرگیرنده اطلاعاتی نظیر دلایل اجرا، نقشه‌های مهندسی اولیه، هزینه‌های پیش‌بینی‌شده و میزان اثر مالی پروژه بر مشتریان کنونی و غیره است.

چهار- آزمون مشروعیت هزینه‌ها^۱: پس از تکمیل پروژه‌ها، کمیسیون رگولاتوری می‌تواند برحسب نیاز، فرایندی را برای بررسی هزینه‌های پروژه در نظر گیرد تا بدین وسیله اطمینان حاصل نماید که پروژه‌ی پایان‌یافته با مشخصات تاییدشده در مجوز ساخت و ساز مطابقت داشته و هزینه‌های اجرایی آن (هزینه اعلام‌شده از طرف شرکت مربوطه) قابل قبول است. این فرایند به "آزمون مشروعیت" معروف است.

پنج- کارایی انرژی^۲: یکی دیگر از وظایف کمیسیون‌ها، در نظارت بر برنامه‌های کارایی انرژی و مدیریت تقاضا^۳ خلاصه می‌شود. کمیسیون طبق معمول، محدوده پوشش این برنامه‌ها و بودجه مربوط را تایید کرده و بر چگونگی تخصیص هزینه‌های مربوط به گروه‌های مختلف مشتریان نظارت دارد.

شش- صدور اوراق بهادار^۴: شرکت‌های یوتیلیتی برای تامین مالی پروژه‌های خود ممکن است که اوراق بهادار (به‌صورت سهام یا وام بانکی) منتشر نمایند. کمیسیون‌های نظارتی موظفند تا با بررسی فرایند صدور این اوراق اطمینان یابند که شرایط

- 1- Prudency test
- 2- Energy efficiency
- 3- Demand-side management
- 4- Securities issuance
- 5- Merger and acquisition
- 6- Utility affiliates
- 7- Code of conduct and transfer pricing policy
- 8- Service quality
- 9- SAIFI and SAIDI
- 10- Billing and metering accuracy

این‌ها را در بر می‌گیرند.

می‌توانند مواضع مشترک یا بسیار متفاوتی با هم داشته باشند.

۲-۴-۵- استقلال مالی کمیسیون‌ها

کمیسیون‌ها از نظر مالی مستقل هستند، یعنی نحوه تامین منابع مالی آنها به نحوی است که اعضا به هیچ وجه احساس وابستگی به سازمان یا سیستم خاصی را ندارند. به عبارت دیگر، بیش‌تر هزینه‌های این کمیسیون‌ها از طریق شرکت‌ها و صنایع مربوطه یا مراجعین یا مصرف‌کنندگان تامین می‌گردد و منابع دولتی یا مالیاتی نقش کم‌رنگی در تامین هزینه‌های این کمیسیون‌ها دارد.

۲-۵- نقش سازمان‌های مدافع مصرف‌کننده در فرایند رگولاتوری

همان گونه که اعلام شد، در روند دادرسی و بررسی درخواست شرکت‌های یوتیلیتی، کارشناسان کمیسیون، طبق معمول می‌بایست به‌طور کاملاً بی‌طرفانه عمل کنند. در مقابل، روند دادرسی برای سایر ذی‌نفعان باز بوده و آنها می‌توانند از درخواست شرکت جانبداری کرده یا آن را به شدت مورد انتقاد قرار بدهند. گروه‌های مدافع مصرف‌کننده می‌توانند از شرکت‌ها در مورد درخواست آنها سؤال کرده یا مدارک کارشناسی مخالف با نظرات شرکت یوتیلیتی را به کمیسیون رگولاتوری ارائه دهند. بسیاری از این گروه‌های مدافع مصرف‌کنندگان بر اساس نوع مصرف‌کننده تعریف می‌شوند. به‌عنوان مثال، طبق معمول، گروه‌های مصرف‌کنندگان صنعتی، اتحادیه‌های کارگری، مصرف‌کنندگان تجاری یا مصرف‌کنندگان خانگی همگی نمایندگان خود را داشته و بودجه مختص به خود را در اختیار دارند (هزینه‌های این گروه‌ها پس از تایید کمیسیون به درآمد مورد نیاز یوتیلیتی اضافه می‌شود تا براساس آن، مبلغ مورد نظر از مصرف‌کنندگان دریافت شود). شایان ذکر است که این گروه‌ها

بخش سوم - محاسبات مالی توسط رگولاتوری‌ها

۳-۱- تعیین درآمد مورد نیاز یوتیلیتی

درآمد مورد نیاز به میزان کل درآمدی گفته می‌شود که یوتیلیتی برای ارائه خدمات خود به آن احتیاج دارد. این درآمد باید به گونه‌ای محاسبه شود که سهامداران شرکت از فرصت قابل قبولی برای کسب نرخ برگشت سرمایه بر اساس میزان کل درآمد یا تعرفه تاییدشده توسط کمیسیون برخوردار باشند. فرمول ساده‌شده محاسبه درآمد مورد نیاز به قرار زیر است:

مالیات + استهلاک + هزینه‌های عملیات و نگهداری + (نرخ

برگشت سرمایه × ارزش دارایی) = درآمد مورد نیاز

۳-۱-۱- مفهوم سال مرجع

درک مفهوم سال مرجع یا سال آزمون^۱ برای تعیین درآمد مورد نیاز یوتیلیتی الزامی است. نخستین مرحله برای تعیین هزینه‌های سالیانه یک یوتیلیتی، انتخاب سال مرجع (پایه) است، که تمامی محاسبات برای آن سال انجام می‌گردد. درآمد مورد نیاز یوتیلیتی (که در واقع مساوی هزینه عرضه خدمات است) باید بر اساس سال مرجع (سال جاری) یا سال مرجع آینده^۲ محاسبه شود. برای مثال، فرض کنید که در سال ۱۳۹۴ هستید و می‌خواهید درآمد مورد نیاز یوتیلیتی را برای سال ۱۳۹۵ تعیین نمایید. برای انجام این مهم می‌توان از داده‌های مربوط به سال ۱۳۹۳ (با اصلاحات مورد نیاز) یا از پیش‌بینی هزینه‌ها در سال ۱۳۹۵ استفاده کرد. در اصل، در کشورهای با تورم بالا، استفاده از سال مرجع دشوار خواهد بود زیرا هزینه‌های واقعی شرکت می‌تواند بسیار بالاتر از سال قبل از آن

1- Test year

2- Historical test year or forward test year

باشد. در مقابل، استفاده از سال مرجع بر اساس داده‌های آینده نیز مشکلات خاص خود را دارد.

۳-۱-۲- ارزش دارایی‌ها (پایه نرخ)^۱

نرخ پایه یا ارزش خالص دارایی‌ها، از حاصل جمع ارزش تمام سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده توسط شرکت یوتیلیتی برای عرضه خدمات به مشتریان (شامل ارزش دارایی‌هایی نظیر نرم‌افزارها، ساختمان‌ها، کمپروسرها، لوله‌ها و ...)، با کسر استهلاک از آن به دست می‌آید. شرکت یوتیلیتی تنها زمانی می‌تواند سرمایه‌گذاری جدید خود را برای تعیین تعرفه خدمات به پایه نرخ بیفزاید که پروژه، پایان یافته و آماده بهره‌برداری باشد. با وجود این، در طول مدت زمان ساخت، کمیسیون می‌تواند به شرکت یوتیلیتی اجازه دهد تا هزینه‌های سرمایه‌گذاری‌های جدید خود را از طریق اخذ کمک هزینه برای وجوه مورد استفاده در ساخت و ساز^۲ تامین نماید.

فرمول زیر چگونگی محاسبه ساده شده پایه نرخ را برای تعیین درآمد مورد نیاز نمایش می‌دهد:

ارزش خالص دارایی‌ها^۳ = استهلاک تجمیع‌شده - ارزش کل

دارایی‌ها به قیمت اولیه^۴

پایه نرخ = مالیات معوقه تجمیع‌شده - کمک هزینه سرمایه

به‌کاررفته^۵ + ارزش خالص دارایی‌ها

۳-۱-۳- نرخ برگشت سرمایه (هزینه سرمایه)^۶

هزینه سرمایه در واقع همان هزینه فرصتی است که سرمایه‌گذار برای سرمایه‌گذاری در یوتیلیتی، خواهان آن است. تعیین

نرخ برگشت سرمایه برای سهامداران شرکت یوتیلیتی یکی از مهم‌ترین و دشوارترین وظایف کمیسیون‌های نظارتی است (دشواری محاسبه هزینه سرمایه به قابل محاسبه نبودن مستقیم این نرخ برمی‌گردد). این نرخ معمولاً از نرخ میانگین بازار سرمایه پایین‌تر است (به دلیل ریسک کمتر شرکت‌های یوتیلیتی در داشتن درآمد مستمر و مشخص)، ولی باید به اندازه کافی بالا باشد تا یوتیلیتی مورد نظر توانایی جذب سرمایه‌های جدید را داشته باشد.

فرایند تعیین نرخ برگشت سرمایه، تعیین نرخ برگشت سرمایه به سهامداران^۷ (سهام عادی و ترجیحی)، نرخ بهره وام درازمدت یا کوتاه‌مدت و نسبت وام (قرض) به سهام^۸ را در بر می‌گیرد. نرخ بهره همیشه کمتر از نرخ برگشت سرمایه به سهامداران است، زیرا در صورت عدم پرداخت کامل بدهی‌ها، وام‌دهنده در اولویت بازپرداخت شرکت‌ها قرار دارد. همچنین، به دلیل ریسک بیش‌تر برای وام‌دهنده بلندمدت، بهره وام‌های بلندمدت نیز از بهره قرض کوتاه‌مدت بیش‌تر است. فرمول زیر چگونگی محاسبه ساده‌سازی‌شده میانگین وزنی هزینه سرمایه^۹ را نشان می‌دهد:

نسبت سهام × نرخ برگشت سرمایه به سهامداران + درصد قرض × بهره = هزینه سرمایه

۳-۲- تخصیص هزینه‌ها میان گروه‌های مصرف‌کننده

پس از تعیین درآمد سالیانه شرکت یوتیلیتی، مرحله بعدی تعیین چگونگی تقسیم این هزینه‌ها بین گروه‌های مختلف مشتریان (مشتریان خانگی، صنعتی، تجاری، کشاورزی، و ...) است. نحوه انجام این مهم بستگی به سابقه تاریخی محاسبه تعرفه‌های

1- Rate base

2- AFUDC (Allowance for funds used during construction)

3- Net plant in service

4- Total plant in service

5- Working capital allowance

6- Cost of capital

7- Cost of equity

8- Capital structure

9- Weighted average cost of capital (WACC)

مربوطه، شیوه حسابداری شرکت‌ها، سیاست‌های اجتماعی و حفاظت از محیط‌زیست و بسیاری موارد دیگر دارد. با وجود این، ساختار محاسبه تعرفه‌ها که در اصطلاح به آن آنالیز هزینه خدمات^۱ گفته می‌شود، در بیش‌تر موارد به صورت زیر است:

۳-۲-۱- تقسیم هزینه‌ها میان کارکردهای یوتیلیتی^۲

سیستم حسابداری در بیش‌تر شرکت‌های یوتیلیتی‌ها به گونه‌ای طراحی شده است که تمامی سرمایه‌گذاری‌ها به تاسیسات و کارکردهای مختلف یوتیلیتی (مثل تولید، انتقال، توزیع، و ...) تخصیص داده می‌شود. به عنوان مثال، در سیستم حسابداری، مشخص خواهد شد که چقدر سرمایه به بخش تولید، انتقال، ذخیره یا توزیع تعلق دارد. این تقسیم‌بندی اولیه، کار تخصیص هزینه‌ها را به طبقات هزینه‌ای آسان‌تر می‌سازد. لازم به ذکر است که هزینه‌های عمومی بر اساس نسبت هزینه هر یک از این کارکردها میان آن‌ها یا نسبت ساعات کار تخصیص داده شده برای هر یک از کارکردها تقسیم می‌گردد.

۳-۲-۲- تقسیم هزینه‌ها میان طبقات هزینه‌ای^۳

در این مرحله، هزینه‌های اختصاص داده شده برای هر کارکرد بر اساس نوع هزینه و اصل علت و معلولی هزینه^۴ میان طبقات هزینه‌ای تقسیم می‌شوند. سه دسته اصلی هزینه وجود دارند که هر یک به یکی از خصوصیات هزینه عرضه خدمات در یوتیلیتی مربوط می‌شود: "هزینه‌های مربوط به تعداد مشتریان"، "هزینه مربوط به حداکثر تقاضا"، و "هزینه‌های مربوط به انرژی مصرفی"^۵. به عنوان مثال، هزینه‌های عرضه انرژی (مثلاً خرید گاز) به

طبقه هزینه‌ای انرژی مصرفی تعلق دارد. هزینه‌های انتقال طبق معمول بیش‌تر به طبقه هزینه‌ای حداکثر تقاضا تخصیص داده می‌شود (زیرا طراحی خطوط انتقال برای برآورده ساختن حداکثر تقاضا صورت گرفته و مصرف کنندگان در صورت استفاده یا عدم استفاده باید هزینه‌های آمادگی سیستم برای پاسخ‌گویی به نقطه اوج تقاضا را پرداخت نمایند) یا هزینه‌های توزیع میان طبقات هزینه‌ای پیک (اوج) تقاضا و مشتری تقسیم می‌شود. هزینه‌های مربوط به اندازه‌گیری، بازاریابی و محاسبه و ارسال قبوض نیز همگی به طبقه هزینه‌ای مربوط به مشتریان تخصیص داده می‌شود.

۳-۲-۳- تخصیص طبقات هزینه به گروه‌های مشتری^۶

پس از تقسیم کل هزینه‌ها میان تمامی طبقات هزینه‌ای، نوبت به تعیین فرایند تخصیص این هزینه‌ها به گروه‌های مشتریان (خانگی، صنعتی، تجاری، و ...) می‌رسد. روش‌های متفاوتی برای این کار توسط کمیسیون‌های نظارتی مختلف انتخاب شده است. به طور کلی، تخصیص هزینه‌های طبقه هزینه‌ای مربوط به مشتری و انرژی مصرفی ساده‌تر است، زیرا تعداد مشتریان و انرژی مصرفی در هر یک از گروه‌های مشتریان مشخص و قابل اندازه‌گیری است. در طرف مقابل، تعیین تقاضای گروه‌های مختلف مشتریان دشوار بوده و نیازمند تخمین پیک تقاضای گروه‌های مختلف مشتریان است.

دو روش اصلی تخصیص هزینه‌های مربوط به تقاضا، به پیک همزمان تقاضا^۷ و پیک غیرهمزمان تقاضا^۸ معروف هستند. در روش "پیک همزمان" نسبت تقاضای هر یک از گروه‌های

1- Cost of service analysis (COSA)

2- Functionalization

3- Cost classification

4- Cost causation

5- Commodity, throughput or energy cost

6- Cost allocation

7- Coincident demand Peak approach

8- Non-coincident demand peak approach

و مصرف انرژی و همچنین دلایل تاریخی و تاثیر این شارژ ثابت بر قبوض ماهانه مشتریان خانگی، به خصوص مشتریان کم درآمد با مصرف پایین، از شارژ تقاضا کم‌تر استفاده می‌شود.

۳-۳-۲- طراحی تعرفه برای مشتریان تجاری و صنعتی

مشتریان صنعتی و تجاری بزرگ، کنتورهای پیشرفته‌تری در اختیار دارند که بر اساس آن می‌توان علاوه بر شارژ مشتری و انرژی مصرفی، شارژ تقاضا را نیز محاسبه کرد.

۳-۳-۳- طراحی تعرفه‌های خاص

تعرفه‌های همه مشتریان بر اساس مدل هزینه خدمات نیست. به عنوان مثال، شرکت‌های توزیع می‌توانند برای مشتریان صنعتی بسیار بزرگ که در نزدیکی خط انتقال قرار گرفته و امکان دریافت مستقیم از شرکت انتقال با تعرفه‌های پایین‌تر را دارند، تخفیف خاص قائل شوند و تعرفه این گروه از مشتریان را به نحوی طراحی نمایند که تمامی هزینه‌های اضافی و بخش کوچکی از هزینه‌های ثابت را در برگیرد (به این نوع تعرفه‌ها بای پس^۱ گفته می‌شود).

۳-۳-۴- نسبت هزینه به درآمد و دامنه معقولیت^۲

طراحی تعرفه نهایی در بسیاری موارد بنا به دلایل تکنولوژیک، سیاست‌های اجتماعی و زیست‌محیطی دولت‌ها و بسیاری از موارد دیگر، با هزینه‌های تخصیص داده‌شده به مشتریان تطابق ندارد. به عنوان مثال، در گروه مشتریان خانگی با وجود تخصیص درصدی از هزینه‌ها به طبقه هزینه‌ای تقاضا، هیچ شارژ مجزایی برای تقاضا وجود ندارد و در عوض شارژ انرژی مصرفی بیش‌تر از هزینه‌های تخصیص داده‌شده است. همچنین، نحوه تخصیص هزینه‌های تقاضا نیز می‌تواند با توجه به روش انتخابی به شدت

مشتری به تقاضای کل سیستم در زمان اوج تقاضا محاسبه شده و از تخصیص هزینه‌های مربوط به تقاضا استفاده می‌گردد. در روش "پیک تقاضای غیرهمزمان" نسبت پیک تقاضای گروه‌های مختلف مشتریان به پیک تقاضای کل محاسبه شده (بدون توجه به زمان پیک کل سیستم) و از اختصاص هزینه‌های مربوط به تقاضا استفاده می‌شود.

۳-۳-۳- طراحی تعرفه برای گروه‌های مشتریان

به روال معمول، آخرین مرحله از تعیین تعرفه شرکت‌های یوتیلیتی، طراحی ساختار شارژ مربوط برای هر یک از گروه‌های مشتریان است. تعرفه‌ها می‌توانند دارای شارژ ثابت، متغیر یا هر دو باشند. همچنین، طراحی تعرفه می‌تواند بر اساس فصل تغییر کرده یا در موارد پیشرفته‌تر، بر اساس ساعات روز متغیر باشد. در ادامه این گزارش، طراحی تعرفه‌های رایج در میان گروه‌های مشتریان به‌طور بسیار خلاصه توضیح داده می‌شود.

۳-۳-۱- طراحی تعرفه مشتریان خانگی

تعرفه مشتریان خانگی در اصل شامل یک نرخ ثابت (مانند شارژ پایه یا شارژ مشتری) و یک نرخ متغیر (مثلاً شارژ بر اساس انرژی مصرفی) است. بخش متغیر شارژ می‌تواند به صورت پله‌ای با مصرف انرژی، بالاتر رفته یا با افزایش مصرف کاهش یافته، یا برای هر اندازه مصرف، ثابت بماند (این امر بیش‌تر به سیاست‌های زیست‌محیطی و عرضه و کنترل مصرف انرژی بستگی دارد). تعرفه مشتریان خانگی معمولاً شارژ تقاضا ندارد. این موضوع طبق معمول ناشی از عدم امکان اندازه‌گیری تقاضای مشتریان خانگی است. البته کنتورهای هوشمند راه حلی برای اندازه‌گیری تقاضای مشتریان خانگی است. اما حتی در حوزه‌های خدماتی که دارای این نوع کنتورها هستند نیز به دلیل سیاست‌های عرضه

1- Bypass rates

2- Zone of reasonableness

۳-۴- نمایش محاسبه در آمد مورد نیاز و تعرفه برای یک شرکت فرضی

در این بخش جهت روشن شدن اصول بحث شده در بخش‌های پیشین، مدل ساده‌سازی شده محاسبه در آمد مورد نیاز و طراحی تعرفه یک شرکت فرضی فعال در انتقال گاز طبیعی ارائه می‌شود

۳-۴-۱- اطلاعات لازم برای محاسبات

شرکت مورد نظر، تنها در بخش انتقال گاز طبیعی فعالیت دارد. سیستم این شرکت دارای ظرفیت انتقال گاز حدود یک میلیارد فوت مکعب در روز^۱ با ارزش حرارتی ۱/۰۳۵ دکاترم در هر هزار فوت مکعب است. این شرکت چهار مشتری ثابت^۲ دارد که تقاضای قراردادی این چهار مشتری برابر با ظرفیت کل سیستم است. شرکت مزبور، همچنین دارای خدمات انتقال مقطعی گاز^۳ است. عمر دارایی‌های این شرکت برای محاسبه ضریب استهلاك ۲۰ سال در نظر گرفته شده است (ضریب استهلاك ۵ درصد) و در مجموع، ۳ سال از ارائه خدمات شرکت می‌گذرد. مصرف پیش‌بینی شده سالیانه مشتریان ثابت حدود ۲۵۰۳۵۱۰۰۰ دکاترم و مصرف مشتریان مقطعی ۱۲ میلیون دکاترم در سال برآورد می‌شود.

۳-۴-۲- محاسبه پایه نرخ

اولین مرحله از محاسبات، شامل تعیین ارزش دارایی‌هایی است که می‌توانند در محاسبات مربوط به برگشت سرمایه مورد استفاده قرار گیرند. جدول زیر نحوه ساده‌سازی شده محاسبه پایه نرخ را نمایش می‌دهد. استهلاك انباشته در این جدول از جمع ۳ سال استهلاك پرداخت شده به دست آمده است. استهلاك سالیانه نیز از حاصل ضرب ارزش ناخالص دارایی‌ها و ضریب استهلاك محاسبه می‌شود.

تغییر کند. به همین جهت، در هیچ شرکت یوتیلیتی نسبت هزینه‌ها به درآمد برای گروه‌های مختلف مشتریان مساوی با یک نیست. با این حال، تقسیم هزینه‌ها میان گروه‌های مشتریان بر اساس مدل هزینه خدمات، به کارشناسان کمک می‌کند تا با بررسی نسبت هزینه‌ها به درآمدهای هر گروه، تعرفه‌های مناسب‌تری برای گروه‌های مختلف انتخاب نمایند.

در صنعت گاز، بازه پنج تا ده درصدی به عنوان دامنه معقولیت شناخته می‌شود، به این معنا که اگر درآمد پیش‌بینی شده بر اساس تعرفه‌های طراحی شده برای یک گروه (مثلاً خانگی) تا ده درصد بیش‌تر یا کم‌تر از هزینه‌های تخصیص داده شده در مدل هزینه خدمات باشد، تعرفه‌های مربوط به آن گروه مناسب فرض خواهند شد.

۳-۳-۵- طراحی تعرفه برای شرکت‌های انتقال

طراحی تعرفه برای شرکت‌هایی که تنها در انتقال انرژی فعالیت دارند (به عنوان مثال، یک شرکت انتقال نفت خام یا گاز طبیعی) بعضاً با ساختار معرفی شده بالا تفاوت دارد. به عنوان مثال، در شرکت‌های انتقال، تعداد مشتریان بسیار کم‌تر است، در نتیجه گروه‌بندی مشتریان ممکن است بر اساس معیارهای متفاوتی انجام گیرد. همچنین، طبقه‌بندی هزینه‌ها و روش تخصیص هزینه‌ها نیز می‌تواند متفاوت باشد. برای مثال، تخصیص هزینه‌ها بر اساس مسافت انتقال انرژی (کیلومتر لوله) یکی از روش‌های رایج برای اختصاص هزینه‌ها بین مشتریان انتقال است. همچنین، به دلیل تعداد کم مشتریان (شرکت‌های انتقال)، طراحی تعرفه برای این شرکت‌ها، کم‌تر شامل "شارژ مشتری" است.

1- 1,000,000 Mcf per day

2- Firm customer

3- Interruptible services

جدول ۱- محاسبه ارزش دارایی‌های تحت نظارت (پایه نرخ) برحسب دلار

سرمایه‌گذاری ناخالص اولیه	۱۰۰۰ میلیون
استهلاک انباشته‌شده (تجمعی)	۱۵۰ میلیون
ارزش خالص دارایی‌ها	۸۵۰ میلیون
سرمایه در گردش	۵۰ میلیون
پایه نرخ	۹۰۰ میلیون

جدول ۳ - خلاصه مدل هزینه خدمات برحسب دلار

برگشت سرمایه	۵۸/۵ میلیون
هزینه‌های عملیاتی	۳۰ میلیون
هزینه‌های عمومی	۱/۵ میلیون
استهلاک سالیانه	۵۰ میلیون
مالیات	۱۰ میلیون
کل هزینه مورد نیاز	۱۵۰ میلیون

۳-۴-۳- برگشت سرمایه

در این مدل ساده‌سازی‌شده، برگشت سرمایه با ضرب پایه نرخ در نرخ‌های برگشت سرمایه مربوط به سهامداران عمومی و وام بانکی محاسبه شده است. جدول زیر نحوه محاسبه برگشت سرمایه را نمایش می‌دهد:

جدول ۲- محاسبه برگشت سرمایه

	وام بلندمدت	سهام عمومی	کل
نحوه فاینانس سرمایه	۷۰ درصد	۳۰ درصد	۱۰۰ درصد
نرخ برگشت سرمایه	۵ درصد	۱۰ درصد	۶/۵ درصد
پایه نرخ بر حسب فاینانس	۶۳۰ میلیون	۲۷۰ میلیون	۹۰۰ میلیون
برگشت سرمایه	۳۱/۵ میلیون	۲۷ میلیون	۵۸/۵ میلیون

۳-۴-۴- خلاصه مدل هزینه خدمات

پس از محاسبه مبلغ مربوط به برگشت سرمایه، نوبت به محاسبه سایر هزینه‌ها، از جمله هزینه‌های عملیاتی، عمومی و مالیات می‌رسد. در این مثال این هزینه‌ها به صورت فرضی تعیین شده‌اند.

۳-۴-۵- تخصیص هزینه‌ها به طبقات هزینه‌ای

با توجه به این که شرکت فرضی تنها دارای کارکرد انتقال است، تمام هزینه‌ها به کارکرد انتقال تعلق می‌گیرد. از نظر طبقات هزینه نیز اکثر هزینه‌های کارکرد انتقال به طبقه هزینه‌ای مربوط به تقاضا تخصیص داده می‌شود. با وجود این، درصد کمی از هزینه‌ها به طبقه هزینه‌ای انرژی تعلق دارد.

باید توجه داشت که تحولات بازار تاثیر بسیار زیادی بر نحوه تخصیص هزینه‌ها دارد. برای مثال، سازمان نظارتی فدرال آمریکا در طول تاریخ خود به دلایل متفاوت روش‌های متفاوتی را برای تخصیص هزینه بین تقاضا و انرژی مصرفی انتخاب کرده است (به عنوان مثال، در قبل از آزادسازی بخش تولید و هم‌چنین در زمان کمبود عرضه گاز در دهه ۱۹۷۰ در آمریکا، بیش‌تر هزینه‌های انتقال گاز طبیعی به طبقه انرژی مصرفی تعلق می‌گرفت). با وجود این، از نظر منطقی و اصول طراحی مهندسی، بیش‌تر هزینه‌های انتقال به هزینه‌های آمادگی برای پیک تقاضا ربط دارد. در این مثال، مبلغ ۱۴۰ میلیون دلار مربوط به هزینه‌های مربوط به طبقه هزینه‌ای تقاضا است و مبلغ ۱۰ میلیون دلار نیز به طبقه هزینه‌ای انرژی مصرفی اختصاص دارد.

۳-۴-۶- محاسبه تقاضا و تخصیص طبقات هزینه‌ای میان

مشتریان ثابت و مقطعی و طراحی تعرفه

در مرحله نخست، باید با استفاده از ارزش حرارتی و ظرفیت سیستم، تقاضای قراردادی کل مشتریان ثابت محاسبه شود.

برای انجام این کار، کافی است تا ظرفیت سیستم در میانگین ارزش حرارت ضرب شود (هر هزار فوت مکعب حدود ۱/۰۳۵ دکاترم ارزش حرارتی دارد):

$$1,000,000 \text{ Mcf} \times 1.035 \text{ Dth/Mcf} = 1,035,000 \text{ Dth}$$

Dth

همچنین، با فرض ضریب بار ۱۰۰ درصد برای مشتریان مقطعی، ظرفیت مورد استفاده این گروه مشتریان نیز از تقسیم مصرف سالیانه به روزهای سال محاسبه می‌شود:

$$12,000 \text{ Dth} = 32,877 \text{ Dth} \quad (100\% \times \text{روز } 365) / \text{در هر سال}$$

با تقسیم جمع کل تقاضای قراردادی مشتریان ثابت و مقطعی بر هر یک از این ارقام، درصد تخصیص هزینه‌ها برای هر گروه از مشتریان به دست می‌آید. در این مثال، درصد تخصیص هزینه‌های مربوط به تقاضا برای مشتریان مقطعی حدود ۳ درصد و برای مشتریان ثابت ۹۷ درصد است. این درصدها با منطق محاسبه هم‌خوانی دارند زیرا مشتریان مقطعی تنها در شرایط غیر پیک از سیستم استفاده می‌کنند. جدول زیر چگونگی تخصیص هزینه‌های تقاضا و انرژی مصرفی را میان مشتریان مقطعی و ثابت نمایش می‌دهد:

جدول ۴- تخصیص هزینه‌ها میان مشتریان ثابت و مقطعی

نوع مشتری	ضریب تقاضا	ضریب انرژی	هزینه تقاضا	هزینه انرژی
مشتریان متغیر	۳ درصد	۴/۵ درصد	۴۳۱۰۰۰	۴۵۰۰۰۰
مشتریان ثابت	۹۷ درصد	۹۵/۵ درصد	۱۳۵۶۹۰۰۰	۹۵۵۰۰۰۰

در مرحله آخر، باید نوع طراحی تعرفه‌ها تعیین و شارژ انرژی و تقاضا محاسبه شود.

در این مثال ساده‌شده، شارژ تقاضای ماهیانه بر اساس هر دکاترم تقاضای روزانه محاسبه می‌شود که نشان‌دهنده مبلغی است که

مشتریان برای تضمین دریافت خدمات در هر لحظه از روز تا سقف تقاضای قراردادی پرداخت می‌کنند. مشتریان مقطعی دارای تقاضای تضمینی نیستند و به همین دلیل نیز شارژ تقاضا پرداخت نمی‌کنند. در عوض، هزینه‌های تقاضای تخصیص داده شده به این گروه، به‌صورت شارژ انرژی دریافت می‌شوند. جدول زیر چگونگی محاسبه هر یک از نرخ‌های بالا را نمایش می‌دهد:

جدول ۵ - محاسبه شارژ تقاضا و انرژی برای مشتریان ثابت

هزینه سالیانه	تقاضا	انرژی
هزینه سالیانه	۱۳۵۶۹۰ هزار	۹۵۵۰ هزار
عامل هزینه برای مشتری ثابت به دکاترم	۱۲۴۰۰ هزار	۲۵۰۳۵۱ هزار
شارژ مشتریان ثابت	۱۰/۹۴۲ دلار برای هر دکاترم	۰/۰۳۸۱ دلار برای هر دکاترم

جدول ۶ - محاسبه شارژ تقاضا و انرژی برای مشتریان مقطعی

هزینه سالیانه	تقاضا	انرژی
هزینه سالیانه	۴۳۱۰ هزار	۴۵۰ هزار
عامل هزینه برای مشتری ثابت به دکاترم	۱۲۰۰۰ هزار	
شارژ مشتریان ثابت	۰/۳۹۶ دلار برای هر دکاترم	

$$(450,000 + 4,310,000) \div 12,000,000 = 0.396$$

حداقل شارژ قابل قبول برای مشتریان مقطعی برابر با شارژ انرژی مشتریان ثابت است.

۳-۵- انواع نرخ‌ها (قیمت‌ها)

به‌طور کلی، ساختار قیمت برای خدمات رفاهی باید به گونه‌ای طراحی شود که به موجب آن کل درآمد مجاز مورد نیاز برای ارائه آن خدمات به همراه نرخ عادلانه برگشت سرمایه تامین شود. با وجود این که هزینه عامل مهمی در فرآیند قیمت‌گذاری است، اما در اغلب موارد، نرخ‌های واقعی با توجه به عوامل متعدد

دیگری تعیین می‌شوند که از جمله آنها می‌توان به عوامل و شرایط اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و زیست‌محیطی اشاره کرد. در این بخش، انواع مختلف نرخ‌گذاری‌ها که از دیرباز در بخش انرژی مورد استفاده قرار گرفته‌اند با بهره‌گیری از تاریخچه مصرف گاز طبیعی در امریکا ارائه می‌گردد.

۳-۵-۱- نرخ اندازه‌گیری نشده

نرخ اندازه‌گیری نشده نخستین نوع نرخ بود که در صنعت گاز مورد استفاده قرار گرفت. طبق این الگو، در صورت حساب دوره‌ای، مبلغ ثابتی برای استفاده از خدمات در بازه‌ی زمانی مشخص و بدون توجه به مقدار واقعی گاز مصرف شده ذکر می‌شد (مثلاً ۳۰ دلار در هر ماه). این روش پیش از معرفی کنتور گاز مورد استفاده قرار گرفت و استفاده از آن به وسیله محدودیت‌های تکنولوژیک آن زمان دیکته می‌شد. مدیریت این ساختار قیمت‌گذاری ساده و آسان بود، اما عادلانه نبود زیرا به موجب آن یک مشتری که از وسایل گازسوز خود حداکثر استفاده را کرده بود، باید ماهانه همان مبلغی را می‌پرداخت که مشتری دیگر با مصرف کمتر ملزم به پرداخت آن بود. پس از اختراع کنتور گاز، این روش قیمت‌گذاری منسوخ شد، اگر چه هنوز هم برای برخی روشنایی‌های گازی در فضای باز که مصرف آنها ثابت است، این روش مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۳-۵-۲- روش سنجش مستقیم خطی یا نرخ ثابت

پس از معرفی روش اندازه‌گیری میزان مصرف گاز طبیعی، چندین ساختار قیمت‌گذاری برای جبران بی‌عدالتی موجود در روش نرخ اندازه‌گیری نشده مورد استفاده قرار گرفتند. یکی از نخستین نمونه روش‌های اندازه‌گیری در این رابطه، روش سنجش مستقیم خطی بود (که امروزه عموماً به نام روش نرخ

ثابت به آن اشاره می‌شود). طبق این روش، صورت‌حسابی که برای مشتری صادر می‌شد، بر اساس مبلغ ثابتی به ازای هر واحد از گاز طبیعی مصرف شده بود که توسط کنتور ثبت می‌شد (به‌عنوان مثال، ۳ دلار به ازای هر هزار فوت مکعب^۱). این روش ساده‌ترین روش در بین تمام روش‌های محاسبه نرخ گاز است که با انجام اصلاحاتی هنوز در سطح گسترده‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرد.

یکی از اشکالات روش نرخ ثابت، تعیین هزینه‌ها بر مبنای یک نرخ ثابت و به نسبت یکسان برای هر حجمی از گاز طبیعی مورد استفاده است. به‌عنوان مثال، اگر یک مشتری در ماه هیچ گازی را مصرف نکند، هیچ هزینه‌ای را نباید پرداخت کند. با این وجود، هزینه‌هایی به‌عنوان مخارج ثابت به شرکت عرضه‌کننده گاز تحمیل می‌شود که از جمله آنها می‌توان به خواندن کنتور، هزینه‌های نگهداری و هزینه سرمایه‌گذاری در تاسیسات و غیره اشاره کرد. در واقع، با این روش مشتریان پرمصرف (به‌دلیل پرداخت هزینه تمام‌شده و سود مربوطه) هزینه‌های نگهداری تاسیسات افرادی را که دارای انشعاب گاز هستند، اما مصرفی ندارند، پرداخت می‌کنند. برای رفع این نقطه ضعف، تغییراتی در نرخ ثابت اعمال شد که از جمله آنها می‌توان به دریافت شارژ (آبونمان) از مشتریان برای جبران برخی هزینه‌های ثابت و ارائه تخفیف‌های کلی برای تشویق به مصرف بیش‌تر و دریافت هزینه ثابت کمتر از مشتریان بزرگ‌تر و پرمصرف‌تر اشاره نمود.

۳-۵-۳- نرخ نزولی گام به گام^۲

راهکار دیگر معرفی نرخ نزولی گام به گام بود. در این روش، کل مصرف مشتری بر اساس نرخ واحد مشخصی محاسبه و صورت‌حساب آن صادر می‌شد. واحدهای نرخ مختلفی وجود داشتند و نرخ واحدی که مورد استفاده قرار می‌گرفت، به دامنه

1- Mcf

2- Step Meter Rate

۳-۵-۴- نرخ نزولی بلوکی^۱

روش نرخ‌گذاری نزولی گام به گام پس از مدتی تکامل یافت و به روش نرخ نزولی بلوکی تبدیل شد. در این روش از دو بلوک متوالی یا بیش‌تر با قیمت نزولی استفاده می‌شود، به‌عنوان نمونه، نرخ ۳ دلار به ازای هر فوت مکعب برای ۱۰۰ فوت مکعب اول، و نرخ ۲/۵۰ دلار برای کل مصرف بیش از ۱۰۰ فوت مکعب، که با استفاده از این سیستم می‌توان از قیمت‌گذاری ناعادلانه‌ای که برخی مواقع در روش نرخ نزولی گام به گام صورت می‌گرفت، اجتناب کرد. در مثال بالا، مشتری دارای مصرف ۱۰۰ فوت مکعب، صورت‌حساب ۳۰۰ دلاری دریافت می‌کند، در حالی که در صورت مصرف ۱۰۱ فوت مکعب، صورت‌حساب ۳۰۲/۵ دلاری دریافت می‌نماید.

هدف ساختار نرخ نزولی بلوکی، فراهم کردن یک روش عادلانه برای جبران هزینه‌ها بود. واحد قیمت برای هر بلوک ممکن است شامل بخشی از هزینه تولید با حداکثر ظرفیت^۲ یا هزینه محصول نیز باشد. در مثال‌های دیگر، ممکن است نخستین بلوک‌های قیمتی برای جبران هزینه‌های تخصیص داده شده مورد استفاده قرار گیرد، در حالی که بلوک‌های قیمتی بعدی رابطه نزدیکی با هزینه‌های محصول داشته باشند. هم‌چنین، هدف این ساختار قیمت، افزایش توان رقابت و تشویق به فروش گاز با فراهم آوردن هزینه‌های نهایی پایین‌تر گاز برای مشتریان بزرگ‌تر و پرمصرف‌تر بود.

۳-۵-۵- نرخ معکوس یا نرخ افزایشی بلوکی

به زبان ساده، روش نرخ معکوس^۳ درست برعکس نرخ نزولی بلوکی است. در این ساختار، نرخ بلوک‌های متوالی متناسب با افزایش مصرف افزایش می‌یابد، به‌عنوان مثال، نرخ ۳ دلار به ازای هر فوت مکعب گاز برای ۱۰۰ فوت مکعب اول و نرخ ۳/۵۰ دلار

مصرف بستگی داشت. هر چه مصرف بیش‌تر می‌شد، نرخ واحد پایین‌تری مورد محاسبه قرار می‌گرفت. به‌عنوان مثال، یک مشتری که ۱۰۰ فوت مکعب یا کم‌تر از این مقدار گاز مصرف می‌کرد، باید هزینه‌ای معادل ۳ دلار به ازای هر فوت مکعب می‌پرداخت، در حالی که مشتری دیگری که بیش از ۱۰۰ فوت مکعب گاز طبیعی مصرف می‌کرد، باید هزینه‌ای معادل ۲/۵ دلار به ازای هر فوت مکعب برای کل مصرفش می‌پرداخت. این روش نسبت به روش‌های قبلی دو مزیت داشت: (۱) انگیزه تبلیغاتی تشویقی و (۲) توجیه هزینه.

با این حال، این روش نیز دو ایراد مهم داشت: نخست، این که صورت‌حساب‌های صادرشده برای مصارف زیاد در واقع نمی‌توانستند کم‌تر از صورت‌حساب‌هایی باشند که برای مصارف کم‌تر صادر می‌شدند. در مثال بالا، صورت‌حساب مشتری دارای ۱۰۰ فوت مکعب مصرف گاز برابر ۳۰۰ دلار می‌شد، در حالی که صورت‌حساب مشتری دارای ۱۰۱ فوت مکعب مصرف گاز مصرف معادل ۲۵۲/۵ دلار بود. بدیهی است که این روش صدور صورت‌حساب غیرمنصفانه بود. افزون بر این، در این سیستم برای مشتریان دارای ضریب بار پایین که در طول بیش‌تر ماه‌های سال هیچ یا مقدار کمی گاز استفاده کرده بودند، ولی مقدار زیادی گاز در مقاطع زمانی محدود یا پراکنده مصرف کرده بودند، پاداش کمی در نظر گرفته شده بود، در نتیجه، سرمایه‌گذاری زیادی برای تولید و توزیع گاز طبیعی برای ارائه خدمات به مشتریان نیاز بود. در نقطه مقابل، مشتریانی با ضریب بار خوب که به نحو پیوسته و یکنواختی از گاز استفاده کرده بودند، جریمه می‌شدند و نرخ واحد برای مشتریان پرمصرف کاهش نمی‌یافت، حتی با وجود این که هزینه مربوط به تاسیسات مورد نیاز برای تولید و توزیع گاز و ارائه خدمات به مشتریان به نسبت کل نیاز آنها به گاز کم‌تر بود.

1- Declining Block Rate

2- Capacity Cost = هزینه ظرفیت یا هزینه کل واحد تولیدی

3 - Inverted Rate

یا در هر صورت (چه مصرف کند و چه مصرف نکند)، این مبلغ راپردازد (به عنوان مثال، الف دلار در ماه). در این صورت اگر مصرف کننده بیش از حداقل تعیین شده مصرف نماید، مشمول این صورت حساب نشده و صورت حسابی عادی برای او ارسال می گردد.

۳-۶- موارد تکمیلی

۳-۶-۱- هزینه (شارژ) مشتری

هزینه شارژ مشتری، نوع متفاوتی از نرخ گذاری نیست، بلکه نوع خاصی از هزینه یا شارژ است که می توان آن را با هر یک از انواع نرخ ها مورد استفاده قرار داد. شارژ مشتری، هزینه ماهانه ای است که افزون بر هزینه حجم گاز مصرف شده از مشتری دریافت می شود، اگرچه، در برخی موارد ممکن است شامل تخفیفی برای حجم کمی از گاز باشد. به عنوان مثال، یک نمونه از روش نرخ گذاری می تواند به صورت زیر باشد:

هزینه (شارژ) مشتری: ۵ دلار در ماه.

هزینه استفاده از محصول (گاز طبیعی): ۳ دلار به ازای هر فوت مکعب.

مبنای شارژ یا هزینه مشتری این است که هزینه های ثابت مشخصی وجود دارند که هر مشتری باید متقبل شود، حتی اگر هیچ گازی را مصرف نکرده باشد. نمونه های این هزینه ها را می توان در مورد یک خط خدماتی، یک رگولاتور (تنظیم کننده) و یک کنتور اندازه گیری مصرف در دوره زمانی معین و محاسبه هزینه خوانش کنتور و هزینه های اداری ارایه خدمات مشاهده کرد.

۳-۶-۲- هزینه تقاضا یا ظرفیت^۲

به طور کلی، سال ها است که هزینه های تقاضا در طراحی نرخ خطوط لوله بین ایالتی مورد استفاده قرار گرفته اند، اما این روش

برای هر واحد مصرف گاز بیش از ۱۰۰ فوت مکعب. نرخ های معکوس برای دستیابی به دو هدف توسعه یافتند. نخست این که کمبود گاز در دهه ۱۹۷۰ موجب افزایش آگاهی درباره ارزش حفظ منابع طبیعی شد. لذا روش نرخ معکوس به عنوان شیوه ای برای تشویق به حفاظت منابع طبیعی مورد توجه قرار گرفت، زیرا در این روش مشتریان به مصرف کمتر گاز طبیعی تشویق می شوند. دوم، در رابطه با تشویق به مصرف کمتر، روش نرخ معکوس به عنوان روشی مبتنی بر قیمت (هزینه) تمام شده در نظر گرفته شد، زیرا کمبود گاز طبیعی موجب شد تا قیمت تمام شده این محصول افزایش یابد.

هدف دوم روش نرخ معکوس، در اشتیاق برای فراهم آوردن خدمات گاز در سطحی مقرون به صرفه و اقتصادی برای پاسخ گویی به نیازهای اساسی انسان خلاصه می شد، که در اغلب موارد به عنوان نیازهای حیاتی زندگی از آنها یاد می شود. بدین سان، کمبود گاز طبیعی موجبات افزایش قابل توجه قیمت ها را فراهم ساخت. در نتیجه، این تصور به وجود آمد که برخی از اعضای جامعه نمی توانند هزینه گاز طبیعی را پردازند و از عهده تامین گرما و سایر نیازهای اساسی خود ناتوان هستند. در نتیجه، نرخ های کمتری به عنوان نرخ حداقل برای تامین نیازهای اساسی مورد نیاز مردم تعیین شدند و از سوی دیگر، جریمه هایی برای مصرف بیش از حد و زیاد در نظر گرفته شد.

۳-۵-۶- صورت حساب های کمینه^۱

اصطلاح صورت حساب کمینه در اشاره به تمهید تعرفه ای به کار می رود که به موجب آن مشتری باید برای سطح حداقل تعریف شده ای از خدمات مبلغی راپردازد. این تعرفه می تواند به هر شکلی تدوین شود. به عنوان مثال، تعرفه ای که به موجب آن لازم است مشتری مقدار مشخصی گاز طبیعی را مصرف کند،

1- Minimum Bills

2- Demand or Capacity Charges

برای شرکت‌های توزیع محلی چندان معمول نیست. هزینه تقاضا برای جبران هزینه‌های ثابت یا هزینه سرمایه‌ای مربوط به استفاده مشتری از سیستم‌های انتقال و توزیع طراحی می‌شود. هزینه تقاضا نیز مانند هزینه ظرفیت می‌تواند به همراه هر یک از روش‌های نرخ‌گذاری پیشین مورد استفاده قرار گیرد. مزیت استفاده از این هزینه در این است که هزینه‌های واقعی تحمیل شده به شرکت ارایه‌دهنده خدمات رفاهی در صورت‌حسابی که برای مشتری صادر می‌گردد، لحاظ می‌شود.

بخش چهارم - رگولاتوری در کشورهای مختلف

۴-۱- ایالات متحده آمریکا

۴-۱-۱- کمیسیون فدرال رگولاتوری انرژی^۱

کمیسیون فدرال رگولاتوری انرژی (FERC) یک موسسه فدرالی در ایالات متحده با قلمرو اختیار بر فروش برق بین ایالتی، نرخ‌های عمده فروشی برق، صدور مجوز برای برق‌آبی (هیدروالکتریک)، قیمت‌گذاری گاز طبیعی و نرخ‌های خطوط لوله نفتی است. کمیسیون هم‌چنین پایانه‌های گاز طبیعی مایع شده (LNG)، خطوط لوله بین‌استانی گاز طبیعی و پروژه‌های نیروگاه برق‌آبی (هیدروپاور) غیرفدرال را مورد بررسی و تصویب قرار می‌دهد.

اولویت‌های کاری ۲۰۱۴ این کمیسیون عبارتند از :

- برقراری هماهنگی و تناسب بین گاز طبیعی - برق
- شبکه هوشمند
- پاسخ به تقاضا
- تلفیق تجدیدپذیرها
- دستور شماره ۱۰۰۰ - برنامه‌ریزی انتقال و تخصیص هزینه‌ها

الف - تاریخچه

مصرف گسترده گاز طبیعی در ایالات متحده برای نخستین بار

طی دهه ۱۸۰۰ صورت گرفت. با وجود این، مشکلات موجود در زمینه تولید و انتقال گاز مانعی بر سر راه رشد این بازار بود. پیش از آن، گاز مصنوعی (حاصل از فراوری زغال سنگ)، با وجود گران‌تر بودن، برای تامین روشنایی خانه‌ها و خیابان‌ها مورد استفاده قرار می‌گرفت. در آغاز قرن نوزدهم که نیروی برق جایگزین گاز در تامین روشنایی خیابان‌ها گردید، کاربردهای گاز نیز تغییر یافت و بیشتر برای ایجاد گرما و پخت و پز از آن استفاده شد.

در اواخر دهه ۱۹۲۰، ذخایر فراوانی از گاز طبیعی در میدان‌های گازی و نفتی جدید واقع در جنوب غربی آمریکا کشف شدند. افزون بر این، پیشرفت‌های صورت‌گرفته در فناوری ساخت خط لوله‌ها انتقال گاز در مسافت‌های طولانی را امکان‌پذیر ساخت. اما در این دوران، فروش بین ایالتی و انتقال گاز قانون‌مند نبود. کمیسیون فدرال نیرو (FPC) که مقدم بر کمیسیون فدرال رگولاتوری انرژی FERC است، در ۱۹۳۰ برای ایجاد هماهنگی در توسعه فدرال هیدروپاور به صورت وابسته به هیات وزیران تاسیس شد.

در ۱۹۳۵ کمیسیون فدرال نیرو به یک موسسه رگولاتوری مستقل با پنج عضو که توسط رئیس جمهور انتخاب و توسط مجلس سنا تأیید می‌گردید، تغییر شکل داد. این کمیسیون اختیار داشت که نیروگاه برق آبی و برق بین‌استانی را تنظیم نماید.

در ۱۹۳۸ قانون گاز طبیعی، اختیارات مربوط به خطوط لوله بین‌استانی گاز طبیعی و فروش‌های عمده آن را به کمیسیون فدرال نیرو واگذار نمود. در واقع، پس از تصویب قانون گاز طبیعی در سال ۱۹۳۸، مقررات ناظر بر فعالیت‌های انتقال گاز که در سطح بین‌ایالتی ارایه شدند، نخستین مجموعه قوانین فدرال در این رابطه به شمار می‌آمد.

در سال ۱۹۴۲ این اختیارات قانونی برای پوشش صدور مجوز برای تاسیسات گاز طبیعی افزایش یافت.

1- Federal Energy Regulatory Commission (FERC)

فرایند عمل را تکرار نماید. هم‌چنین قانون وزارت انرژی تنظیم خطوط لوله نفتی بین استانی را از کمیسیون تجارت بین استانی به کمیسیون فدرال رگولاتوری انرژی FERC انتقال داد. مع‌هذا این کمیسیون برخی از قلمرو قانونیش را در مورد واردات و صادرات گاز از دست داد.

در سال ۱۹۷۸، کنگره قانون سیاست کلی استفاده از گاز طبیعی را تصویب کرد، که به موجب آن روش تعیین قیمت و شیوه‌های نظارتی دگرگون شدند. هم‌چنین در این سال مسئولیت‌های اضافی دیگری به کمیسیون فدرال رگولاتوری انرژی FERC برای هماهنگ کردن مقررات فروش گاز سرچاه در بازارهای درون ایالتی و بین ایالتی داده شد. هم‌چنین این کمیسیون برنامه‌ای را برای تقویت تولید هم‌زمان و تولید نیروگاه کوچک تحت قانون سیاست تنظیم یوتیلیتی‌های عمومی سال ۱۹۷۸ که به‌عنوان بخشی از قانون ملی انرژی در ۱۹۷۸ تصویب شد، مدیریت نمود. قانون ملی انرژی شامل قانون سیاست گاز طبیعی بود که حیطه تنظیم قیمت فدرال را برای فراهم آوردن زمینه رقابت بزرگ‌تری هم برای گاز طبیعی و هم صنعت برق کاهش می‌داد.

در اوایل دهه ۱۹۸۰، و پس از پیدایش منابع جدید گاز، بحران انرژی فروکش کرد. بر اثر تغییرات ناشی از «قانون سیاست گاز طبیعی»^۱ نیاز به تنظیم شرایط انتقال گاز بیش از پیش برجسته شد. در سال ۱۹۸۵، در پاسخ به تفسیر سیاست‌های NGPA و بازار رو به رشد گاز طبیعی، کمیسیون فدرال رگولاتوری انرژی (FERC) حکم شماره ۴۳۶ را در رابطه با برنامه انتقال و دسترسی آزاد و بدون تبعیض صادر کرد.

در سال ۱۹۸۹ کنگره به تنظیم فدرال قیمت سرچاه گاز طبیعی با تصویب قانون عدم کنترل سرچاه گاز طبیعی در این سال پایان داد.

پس از پایان جنگ جهانی دوم، فعالیت ساخت خطوط لوله فزونی گرفت. پیشرفت‌های صورت‌گرفته در عرصه فناوری در دوران پس از جنگ موجب آغاز دوران رشد چشمگیر سیستم خطوط لوله ملی آمریکا شد و این روند تا اواسط دهه ۱۹۶۰ نیز ادامه یافت.

در ۱۹۵۴، تصمیم دیوان عالی کشور در خصوص پرونده Phillips Petroleum Co. v. Wisconsin اختیارات کمیسیون فدرال نیرو را به فروش سرچاه گاز طبیعی در تجارت بین استانی نیز افزایش داد.

در پی کمبود شدید ذخایر قطعی انرژی فسیلی و در پاسخ به بحران نفتی ۱۹۷۳، صنعت نفت و گاز تغییرات قابل توجهی را تجربه کرد و موجب شد تا ذخایر گاز طبیعی داخلی آمریکا در کنار نفت و گاز وارداتی مورد بهره‌برداری قرار گیرند.

کنگره آمریکا قانون سازمان وزارت انرژی را در ۱۹۷۷ تصویب نمود، که این قانون همه موسسات مختلف مرتبط با انرژی را در وزارتخانه انرژی یکپارچه می‌کرد. کنگره تاکید داشت که یک هیأت رگولاتوری مستقل جداگانه باید باقی بماند، و لذا کمیسیون فدرال نیرو (FPC) به کمیسیون فدرال رگولاتوری انرژی (FERC) تغییر نام یافت که وضعیت استقلال خود را در وزارت انرژی حفظ می‌کرد. هم‌چنین به این کمیسیون مسئولیت اضافی برای استماع درخواست تجدید نظر تصمیمات کنترل قیمت نفت وزارت انرژی و مستندسازی همه استماع‌ها برای وزارت انرژی نیز داده شد. در نتیجه، وزارت انرژی فاقد قضاوت قانونی اداره امور شد. برای حفظ این استقلال، حتی وقتی که وزارت انرژی قانونی را پیشنهاد می‌دهد، وزارتخانه باید پیشنهاد را به کمیسیون فدرال رگولاتوری انرژی FERC ارجاع دهد و اگر این کمیسیون مشخص نماید که تدوین قانون ممکن است اثرات قابل ملاحظه‌ای بر موضوعات قلمرو قانونی او بگذارد، می‌تواند

1- Natural Gas Policy Act=NGPA

هیدروالکتریک و گاز طبیعی و ابتکارات سیاسی عمده برق.

- مدیریت مقررات گزارش‌دهی حسابداری و مالی و تنظیم کسب و کارهای شرکت‌های تنظیم کننده.

ب- صلاحیت و اختیارات

کمیسیون فدرال رگولاتوری انرژی FERC یک موسسه رگولاتوری مستقل در درون وزارت انرژی ایالات متحده است. رئیس جمهور و کنگره به‌طور معمول نمی‌توانند تصمیمات آن را مورد بازنگری قرار دهند، اما این تصمیمات توسط دادگاه فدرال قابل بررسی است. FERC از نظر مالی خودکفا است و در این زمینه شارژ و پرداخت سالانه‌ای توسط صنایعی که مشمول مقررات این موسسه می‌شوند، پرداخت می‌گردد. کمیسیون فدرال رگولاتوری انرژی FERC مستقل از وزارت انرژی است زیرا فعالیت‌های آن نباید تحت نظر وزیر انرژی یا هر مسئول یا کارمندی در وزارت مزبور صورت گیرد. معه‌ذا وزارت انرژی می‌تواند به‌عنوان طرف سوم در اقدامات این کمیسیون مشارکت داشته باشد.

کمیسیون فدرال رگولاتوری انرژی FERC در سال‌های اخیر تشکیل داوطلبانه سازمان‌های انتقال منطقه‌ای (RTOs) و کارگزاران سیستم مستقل Independent System Operators (ISOs) را برای حذف پتانسیل تبعیض بی‌مورد در دسترسی به شبکه برق رواج داده است. از زمان تصویب قانون جدید انرژی در ۲۰۰۵، مقررات بسیاری برای انجام تعهدات کلیدی مباحث قانون جدید درباره پایانه‌های LNG، قابلیت اطمینان برق، لغو قانون شرکت‌های هولدینگ یوتیلیتی عمومی سال ۱۹۳۵ و اجرای قانون شرکت‌های هولدینگ یوتیلیتی عمومی سال ۲۰۰۵، مقررات ادغام شده جدید و مقررات دستکاری ضد بازار جدید، به‌وجود آمد.

این کمیسیون اتهام دستکاری بازار برق توسط شرکت انرون و سایر شرکت‌های انرژی، و نقش آنها در بحران برق کالیفرنیا را مورد بررسی قرار داد. هم‌چنین این کمیسیون بیش از ۶/۳ میلیارد دلار از مشارکت‌کنندگان بازار برق کالیفرنیا از طریق

تا پیش از بروز تغییرات کنونی در سطح بین ایالتی، تاسیسات خدمات شهری مشارکت محدودی در بازار ملی گاز داشتند. در ابتدا، تنظیم سیستم توزیع در حوزه اختیارات مقامات محلی و ایالتی بود. با وجود این، تغییرات روزافزون و قابل توجه تاسیسات خدمات شهری در پی صدور حکم‌های فدرال موجب تغییر شرایط پیشین شده و تاسیسات خدمات شهری و کمیسیون‌های دولتی مربوطه مجبور شدند حوزه مشارکت خود در بازار ملی گاز را توسعه دهند.

قانون سیاست انرژی سال ۲۰۰۵ قدرت و اختیارات این کمیسیون را برای اعمال استاندارد اجباری قابلیت اطمینان در سیستم انتقال عمده و برای اعمال جریمه‌ها در مورد اشخاصی که بازارهای برق و گاز طبیعی را دستکاری می‌کنند، افزایش داد. قانون سیاست انرژی سال ۲۰۰۵ به کمیسیون مذکور مسئولیت‌های اضافی دیگری که در اولویت‌های کاری و برنامه استراتژیک به‌روز شده این کمیسیون قرار داشت، نیز محول نمود. این مسئولیت‌ها شامل موارد زیر است:

- تنظیم انتقال و فروش گاز طبیعی برای فروش مجدد در تجارت بین ایالتی.
- تنظیم انتقال نفت به وسیله خطوط لوله در تجارت بین ایالتی.
- تنظیم انتقال و فروش عمده برق در تجارت بین ایالتی.
- صدور مجوز و بازرسی پروژه‌های هیدروالکتریک خصوصی، دولتی و متعلق به شهرداری.
- تصویب مکان و واگذاری تاسیسات بین ایالتی گاز طبیعی شامل خطوط لوله، محل ذخایر و گاز طبیعی مایع شده.
- تضمین حصول اطمینان سیستم انتقال بین ایالتی ولتاژ بالا.
- پایش و بررسی بازارهای انرژی.
- استفاده از جریمه‌های مدنی و سایر ابزارها علیه سازمان‌ها و افرادی که مقررات کمیسیون فدرال رگولاتوری انرژی FERC را در بازارهای انرژی نقض می‌کنند.
- نظارت بر موضوعات زیست‌محیطی مرتبط با پروژه‌های

شهرک‌ها جمع‌آوری نمود.

کمیسیون فدرال رگولاتوری انرژی FERC هم‌چنین با مقامات انرژی کانادا برای تسهیل فرایند یک خط لوله گاز طبیعی آلاسکائی که گاز طبیعی را از شیب شمالی آلاسکا به ۴۸ ایالت پائین‌تر می‌آورد، همکاری می‌کند.

کمیسیون فدرال رگولاتوری انرژی تقریباً ۱۶۰۰ پروژه برق آبی را در ایالات متحده تنظیم می‌کند و در سطح وسیع مسئول صدور اجازه ساخت شبکه بزرگ خطوط لوله گاز طبیعی بین ایالتی است. کمیسیون هم‌چنین به‌طور تنگاتنگ با گارد ساحلی ایالات متحده برای بررسی ایمنی، امنیت و تأثیرات زیست‌محیطی پایانه‌های LNG مطرح و کشتیرانی‌های وابسته کار می‌کند.

پ- کمیسیونرها (هیات مستشاری)

کمیسیونرها (مستشارها) عبارتند از :

- فیلیپ دی. مولر (تاریخ انقضا قرارداد ۳۰ ژوئن سال ۲۰۱۵)^۱
- جان نوریس (تاریخ انقضا قرارداد ۳۰ ژوئن سال ۲۰۱۷)^۲
- چریل لافلوئر (تاریخ انقضا قرارداد ۳۰ ژوئن سال ۲۰۱۴)^۳
- تونی کلارک (تاریخ انقضا قرارداد ۳۰ ژوئن سال ۲۰۱۶)^۴

۴-۲- کانادا

۴-۲-۱- موسسات رگولاتوری در کانادا

قلمرو قدرت صنعت نفت در کانادا که شامل تنظیم سیاست‌های انرژی در صنعت نفت است بین دولت‌های فدرال، استانی و منطقه‌ای مشترک است. دولت‌های استانی اختیار کشف، توسعه، حفاظت و مدیریت منابع تجدیدناپذیر مثل فرآورده‌های نفتی را دارند. قلمرو قدرت فدرال در انرژی در اصل معطوف مقررات بین استانی و تجارت بین‌المللی (که شامل خطوط لوله) و مدیریت

منابع تجدیدناپذیر مثل فرآورده‌های نفتی در زمین‌های فدرال است.

یک- منابع طبیعی کانادا

بخش سیاست و امور رگولاتوری نفت و گاز (بخش نفت و گاز) منابع طبیعی کانادا، گزارش سالانه و خلاصه‌هایی از روند نفت خام، گاز طبیعی و صنعت فرآورده‌های نفتی در کانادا و ایالات متحده امریکا فراهم می‌آورد.

دو- هیات ملی انرژی

صنعت نفت نیز به وسیله هیات ملی انرژی^۱ که یک موسسه رگولاتوری مستقل است، قانون‌مند می‌شود. هیات ملی انرژی خطوط لوله و سیستم انتقال برق بین استانی و بین‌المللی، صادرات و واردات گاز طبیعی بر اساس مجوزهای بلندمدت و الزامات کوتاه‌مدت، صادرات نفت بر اساس مجوزهای بلندمدت و الزامات کوتاه‌مدت (هیچ کاربردی برای صادرات بلندمدت در سال‌های اخیر وجود نداشت) و زمین‌های مرزی و منطقه دریائی که تحت پوشش توافق‌های مدیریت استانی/ فدرال نیست را تنظیم می‌نماید.

در سال ۱۹۸۵، دولت فدرال و دولت‌های استانی آلبرتا، بریتیش کلمبیا، و ساسکاچوان توافق کردند که قیمت‌های نفت خام و گاز طبیعی آزاد از مقررات باشد. نفت دریائی آتلانتیک کانادا تحت مسئولیت مشترک فدرال و استانی در نووا اسکوتیا و جزیره نیوفاندلند و لابرادور مدیریت می‌شود.

سه- موسسات رگولاتوری استانی

مقررات متعددی در سال‌های اولیه صنعت نفت وجود داشت. به‌عنوان مثال، در دره ترنر در آلبرتا که اولین میدان مهم نفتی در سال ۱۹۱۴ در آن کشف شد، امری عادی بود که مقادیر اندکی از مایع نفتی از طریق شعله‌ور ساختن حدود ۹۰ درصد گاز

1- Philip D. Moeller (term expires on June 30, 2015)

2- John Norris (term expires on June 30, 2017)

3- Cheryl LaFleur, acting chair (term expires on June 30, 2014)

4- Tony Clark (term expires on June 30, 2016)

طبیعی استخراج شود که بر اساس گزارشی در سال ۲۰۰۱ این مقدار گاز میلیاردها دلار می‌ارزید. در سال ۱۹۳۸، دولت استانی آلبرتا نسبت به سوزاندن اتلاف‌آمیز و آشکار گاز طبیعی واکنش نشان داد. هیات حفاظت نفت و گاز طبیعی آلبرتا (که امروزه به نام هیات حفاظت منابع انرژی شناخته می‌شود) در سال ۱۹۳۱ تأسیس شد تا اقدامات حفاظتی انجام دهد، اما در آن زمان، رکود موجب کاهش علاقه به تولید نفت در دره ترنر شد که بین سال‌های ۱۹۴۵-۱۹۳۹ مجدداً احیا گردید.

۴-۳- بلغارستان

پس از این که در سال ۲۰۰۷، بلغارستان به عضویت اتحادیه اروپایی درآمد، مجموعه قوانین و مقررات اتحادیه اروپایی تبدیل به بخشی از قوانین داخلی کشور بلغارستان شد. بخش انرژی بلغارستان تابع یک قانون واحد به نام قانون بخش انرژی است که از این پس با عنوان 'ESA' به آن اشاره می‌شود. این قانون شامل تمام اصول اساسی درباره انواع مختلف انرژی است و در آن کلیه فعالیت‌های تولید، صادرات، واردات، انتقال، ترانزیت، حمل و نقل، توزیع نیروی برق، انرژی گرمایی و گاز طبیعی، انتقال نفت و محصولات نفتی از طریق خط لوله‌ها، تجارت انرژی الکتریکی و گرمایی و اختیارات قانونی ساختارهای دولتی در تعیین سیاست‌های دولت، مقررات و کنترل مورد توجه قرار گرفته‌اند.

در کشور بلغارستان، رگولاتوری (تنظیم) فعالیت‌ها در بخش انرژی، تأمین آب و زیرساخت فاضلاب توسط کمیسیون دولتی مقررات انرژی و آب (که از این پس با عنوان کمیسیون به آن اشاره می‌شود) صورت می‌گیرد. این کمیسیون یک نهاد دولتی تخصصی و مستقل - یک شخص حقوقی شرکتی - است که دفاتر مرکزی آن در صوفیه، پایتخت بلغارستان واقع شده است. این کمیسیون یک نهاد جمعی متشکل از ۱۳ عضو است، از

جمله، یک رئیس و دو قائم مقام.

رئیس، قائم مقام‌ها و اعضای کمیسیون بر اساس تصمیم شورای وزیران انتخاب و توسط نخست وزیر منصوب می‌شوند. کمیسیون، مسئول وضع مقررات مستقل و نظارت بر ارائه خدمات انرژی به مصرف‌کنندگان از راه‌های مناسب، واجد شرایط، پیوسته، ارزان و بهینه است.

۴-۴- کوزوو

در کوزوو، اداره رگولاتوری انرژی (ERO) یک موسسه رگولاتوری مستقل است که چارچوب مقررات مربوط به انرژی را در کوزوو بر مبنای اصول تجارت آزاد وضع می‌نماید. در واقع، اداره رگولاتوری انرژی اختیار وضع تعرفه برای خدمات انرژی در کوزوو را بر عهده دارد.

قیمت انرژی در این کشور با عوامل مختلفی تعیین می‌شود: هزینه‌های بهره‌برداری، هزینه‌های عملیاتی، واردات و سایر عوامل. کاهش افت‌های تجاری و فنی به نحو مثبتی روی تعرفه انرژی در کوزوو اثر می‌گذارد. عواملی که تاکنون توجه کمتری به آن شده است، عبارتند از: سرمایه‌گذاری‌های خارجی به‌عنوان کمک بلاعوض، یارانه‌های دولت، عدم سرمایه‌گذاری برای حفاظت از محیط‌زیست و نیروی کار ارزان. شرکت انرژی کوزوو (KEK) حدود ۹۷ درصد انرژی را تولید می‌کند و انحصار بازار را در دست دارد.

۴-۵- ترکیه

در کشور ترکیه، کلیه فعالیت‌های صورت گرفته در بخش انرژی توسط مرجع رگولاتوری بازار انرژی (که از این پس، مرجع نامیده می‌شود) کنترل و نظارت می‌شود. این مرجع یک نهاد حقوقی است که دارای اختیارات مالی و اداری مستقل است. هدف اصلی مرجع، سازمان‌دهی بخش انرژی به‌صورتی شفاف

5- USA – National Association of Regulatory Utility Commissioners (NARUC)

◀ نکته تکمیلی

ایران و کره جنوبی تقریباً هم‌زمان مبادرت به تاسیس کارخانه‌های مونتاژ خودرو کردند، اما در شروع و پایان با چند تفاوت رو به رو بودند و هستند :

۱- تولید ناخالص ملی سرانه ایران در سال ۱۹۶۵ معادل ۲۶۵ دلار و کره جنوبی ۱۷۵ دلار بود. یعنی کشور ما در شروع کار مونتاژ اتومبیل وضع بهتری داشت و لذا می‌توان بازار داخلی بهتری را در مقایسه با کره جنوبی برای خودروی مونتاژ ایران تصور کرد.

۲- رئیس هیات مدیره کمپانی دوو^۱ در مطالبی که در مطبوعات ما هم منعکس شده است یکی از درس‌آموزی‌های خود را حضور در ایران ناسیونال (ایران خودروی فعلی) و یادگیری از مدیریت آن دانسته است و عکس چنین مطلبی نقل نشده است.

۳- ما، خودرویی که مبادرت به مونتاژ آن کرده بودیم را تغییر دادیم (به دلیل آنکه دیگر پاسخ‌گوی وضعیت و خواسته‌های امروز نبود)، و به مونتاژهای دیگر روی آوردیم. از سوی دیگر، کره جنوبی امروز به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین تولیدکننده‌های خودرو در جهان، نه تنها به سراسر جهان و از جمله کشورهای پیشرفته صنعتی خودرو صادر می‌کند، بلکه بخش عمده‌ای از خودروهای موجود در ایران را نیز تامین می‌نماید.

این عقب افتادگی، نه تنها در طی حداقل سه دهه اخیر در سطح جامعه کارشناسی مورد بررسی قرار نگرفته و در مورد آن به‌طور بایسته تامل نشده است، بلکه برعکس همواره مورد حمایت بی چون و چرا قرار گرفته است. در این خصوص می‌توان مثنوی هفتاد من نوشت، اما اگر فقط به یک مورد بسنده کنیم، آن نکته این است که در مورد خودروهای ساخت ایران، هرگز مناسبات

کمیسیون عمومی یوتیلیتی‌ها در لتونی، ۱۳- کمیسیون ملی کنترل قیمت و انرژی لیتوانی، ۱۴- کمیسیون رگولاتوری انرژی مقدونیه، ۱۵- موسسه ملی رگولاتوری انرژی مولداوی، ۱۶- موسسه رگولاتوری انرژی مغولستان، ۱۷- موسسه رگولاتوری انرژی جمهوری مونتنگرو، ۱۸- اداره رگولاتوری انرژی لهستان، ۱۹- موسسه رگولاتوری انرژی رومانی، ۲۰- خدمات تعرفه فدرال فدراسیون روسیه، ۲۱- موسسه رگولاتوری انرژی صربستان، ۲۲- اداره رگولاتوری برای صنایع شبکه‌ای اسلوواکی، ۲۳- موسسه رگولاتوری بازار انرژی ترکیه و ۲۴- کمیسیون ملی رگولاتوری برق اوکراین.

انجمن‌های عضو عبارتند از :

- 1- Federation of BiH - Regulatory Commission for Electricity in Federation of Bosnia and Herzegovina (FERK)
- 2- Serbia - Regulatory Commission for Energy of Republika Srpska (RERS)
- 3- Romania – National Regulatory Authority For Municipal Services of Romania
- 4- UNMIK Kosovo – Energy Regulatory Office

پنج عضو وابسته انجمن نیز عبارتند از :

- 1- Jordan – Electricity Regulatory Commission
- 2- Nigeria – Nigerian Electricity Regulatory Commission
- 3- Saudi Arabia – Electricity and Co-Generation Regulatory Authority
- 4- United Arab Emirates – Regulation and Supervision Bureau of the Emirate of Abu Dhabi

نادیده می‌گیرد، اما سؤال اساسی در مورد کشور ما حتماً این است که با دو میراث ارزشی مثبت ملی و اسلامی چرا چنین شده است؟

دوران تسلط انحصار بدون کنترل و نظارت دیگر در جهان پیشرفته در حال رنگ باختن است. رگولاتورها نوعی نظام‌های اصلاحی هستند که به کمک اصلاح جامعه در کشورهای پیشرفته آمده‌اند تا حقوق مردم در کساکش قدرت‌های اقتصادی و گروه‌های ذی‌نفع به بهانه مصلحت‌های موردی و موقت، و در اصل به خاطر سوءمدیریت و عدم تدوین و اجرای به موقع برنامه‌های توسعه کنار گذاشته نشود.

ما در کشورمان نه تنها به ضرورت زمانی و شرایط اقتصادی موظف هستیم از این تجارب (ساخت نهادهای رگولاتوری) استفاده کنیم، بلکه به حکم ضرورت دینی باید چنین کاری را انجام دهیم. زیرا از دیدگاه احکام اسلامی، انحصار در عرضه‌ای که منجر به گران‌فروشی (محاسبه اتلاف‌های سیستم در قیمت مصرف‌کننده)، احتکار، کم‌فروشی، بدفروشی (فروش سیستم‌های بی‌کیفیت به جای سیستم‌های مناسب) و موارد مشابه می‌شود، مذموم است و خداوند در قرآن می‌فرماید: «وای بر کم‌فروشان» بنابراین، باید از چنین نهادهایی استفاده کرد تا محترک، کم‌فروش، بدفروش، گران‌فروش آزاد نباشد به هر قیمتی بفروشد، و هیچ کس آزاد نباشد به قیمت پا گذاشتن بر حق دیگری و حق جامعه یا به عبارت بهتر حق‌الناس کالا و خدمات به مردم عرضه کند. وجود رگولاتورها به معنای این است که تولیدکنندگان کالا و خدمات، دغدغه مخاطب و مشتری و جامعه را هم داشته باشند، قواعد بازی را بپذیرند و آن را رعایت کنند. در حال حاضر، برخی از حوزه‌های تولید دچار این مشکل شده‌اند که بدون توجه به مدیریت هزینه، مدیریت تولید و مدیریت توسعه بد عمل می‌کنند و به هزار و یک دلیل سعی دارند این اشکالات را به موارد دیگر نسبت دهند. وقتی قواعد بازی پذیرفته شود، آنها نیز ناچارند که بر اساس قاعده بازی کنند.

اقتصادی یک کالا رعایت نشده است. یعنی خودرویی که مناسب زمان باشد، نیازهای اصلی و فرعی (مانند ایمنی و ...) را تامین کند، قیمت مناسبی در قیاس با خودروهای ساخت سایر کشورها داشته باشد (نه با وضع حقوق و عوارض کمرگی و ممانعت از واردات خودرو) و از همه مهم‌تر، مشتری حق انتخاب داشته باشد.

این حقوق در واقع برای هر فرد ایرانی چقدر ارزش دارد؟ برای یک جمعیت چند ده میلیونی در طول سه دهه چقدر ارزش داشته است که تمعداً به بهانه‌هایی مثل اشتغال قشری از همین جمعیت نادیده گرفته شده یا مغفول مانده است. تمام این مشکلات، ناشی از نبود یک سیستم رگولاتوری است.

آیا کمپانی بنز هم می‌تواند همین بهانه‌های ایران خودرو و سایپا را در کشور آلمان ارائه دهد، البته ممکن است گفته شود که در هر کشوری یک سری محدودیت‌ها و الزامات وجود دارند تا بعضی از جنبه‌های جامعه افت نکند. البته که این حرف درستی است و اتفاقاً در همان کشورهای پیشرفته نیز رگولاتورها منافع و مصالح ملی را در نظر می‌گیرند و در حفظ آن می‌کوشند.

شاید یکی از مهم‌ترین مشکلات کشور ما، عادت و فرهنگ سازمان‌های دولتی به اقتدار حتی در سطح کارمندان سلسله مراتب پائین دستگاه‌ها باشد. احساس قییم بودن یا به عبارت دیگری، سرپرستی حوزه‌های انحصار طبیعی از سوی دستگاه‌های دولتی در ایران به لحاظ فرهنگ حاکم بر آن و روال گذشته به نحوی است که احساس قیمومیت و تسلط و حتی احساس درست فکر کردن و درست عمل کردن در آن بیش از روال عادی و متعادل در دنیا است. باید برای کشور این مهم باشد که عدالت اجتماعی و نظم و نظام درستی که دنیا به آن رسیده است به نحوی در کشور مورد توجه قرار گیرد که آینده بهتری فراروی همه ما و نسل‌های آینده وجود داشته باشد. باید رابطه مصرف‌کننده و تولیدکننده (یا متولی) در جامعه ما دگرگون شود و مصرف‌کننده و جامعه از حقی که سزاوار آن هستند، بهره‌مند شوند. سال‌هاست که گفته می‌شود تسلط افکار چپ اساساً مردم را

گروه بین‌المللی ره‌شهر تا کنون ۱۴۵ نشریه با عناوین زیر منتشر کرده است:

- ۱- کاربرد جدید شیشه در نمای ساختمان (تابستان ۱۳۷۱)
- ۲- پارکینگ مراکز تجاری (پائیز ۱۳۷۱)
- ۳- محافظت در مقابل زلزله (زمستان ۱۳۷۱)
- ۴- جمع آوری و دفع زباله و مسائل ناشی از آن (زمستان ۱۳۷۱)
- ۵- طرح اسکان و سریع (زمستان ۱۳۷۱)
- ۶- مجموعه مقالات راجع به ژئوسنتز (بهار ۱۳۷۲)
- ۷- مهار آب با آب (بهار ۱۳۷۲)
- ۸- تحول سبز در معماری (بهار ۱۳۷۲)
- ۹- رونمایی و مدیریت سیلاب (بهار ۱۳۷۲)
- ۱۰- مطالعات اقتصادی جهت احداث مراکز خرید (تابستان ۱۳۷۹)
- ۱۱- نگاهی کوتاه بر طراحی فضای سبز - "تجربیات کشورهای مختلف" (تابستان ۱۳۷۲)
- ۱۲- بازیافت آب در صنایع شن و ماسه‌شونی (پائیز ۱۳۷۲)
- ۱۳- بناهای چوبی (کنده‌ای) در ایران و تجربیات کشورهای دیگر (پائیز ۱۳۷۲)
- ۱۴- نکاتی در مورد طراحی ساختمان‌های بتنی پیش‌ساخته پیش‌تنیده در مناطق زلزله‌خیز (پائیز ۱۳۷۲)
- ۱۵- اتوماسیون و بهینه‌سازی در سیستم‌های توزیع الکتریکی (زمستان ۱۳۷۲)
- ۱۶- انرژی دریاها (زمستان ۱۳۷۲)
- ۱۷- پارکینگ‌های مکانیکی اتوماتیک و نیمه اتوماتیک (بهار ۱۳۷۳)
- ۱۸- انرژی باد (بهار ۱۳۷۳)
- ۱۹- اصول طراحی ساختمان‌های اداری و بانک‌ها (بهار ۱۳۷۳)
- ۲۰- انرژی خورشیدی (بهار ۱۳۷۳)
- ۲۱- طراحی مرکز خرید- جلد اول: مطالعات مقدماتی جهت طراحی مراکز خرید (تابستان ۱۳۷۳)
- ۲۲- شهر سالم با آمورتون (تابستان ۱۳۷۳)
- ۲۳- شهر سالم - کاربرد سیستم‌های فتوولتائیک از میلی وات تا مگاوات (تابستان ۱۳۷۳)
- ۲۴- شهر سالم- اصول طراحی برای افراد دارای کهولت، ناتوانی، اختلال و معلولیت (تابستان ۱۳۷۳)
- ۲۵- نسل چهارم نیروگاه‌ها (پائیز ۱۳۷۹)

- ۲۶- بازیافت آب در صنایع نساجی (پائیز ۱۳۷۳)
- ۲۷- مراکز درمانی و بیمارستان‌های آینده (پائیز ۱۳۷۳)
- ۲۸- شهر سالم-انبوه‌سازی (انبوه‌سازان اسکان) (زمستان ۱۳۷۳)
- ۲۹- سیستم‌های مدیریت بار و مدیریت انرژی در شبکه‌های انرژی الکتریکی (زمستان ۱۳۷۳)
- ۳۰- بازیافت آب - "تصفیه پساب صنایع لبنی" (بهار ۱۳۷۴)
- ۳۱- شهر سالم - صنعت چوب و کاغذ و نقش آن در فرهنگ، اقتصاد و سیاست (بهار ۱۳۷۴)
- ۳۲- صرفه‌جویی انرژی در ساختمان‌های مسکونی (بهار ۱۳۷۴)
- ۳۳- شهر سالم- معماری و پرورش فکری کودکان و نوجوانان (تابستان ۱۳۷۴)
- ۳۴- شهر سالم- بازیافت زباله و مصالح ساختمانی و نقش آن در حفظ خاک و پاکسازی محیط (پائیز ۱۳۷۴)
- ۳۵- شهر ما کجاست (زمستان ۱۳۷۴)
- ۳۶- حفاظت سواحل دریا و رودخانه‌ها- معرفی روش‌های سنتی و پیشرفته (زمستان ۱۳۷۵)
- ۳۷- بهینه‌سازی آموزش عالی - نگاهی کوتاه بر کارکرد نظام آموزشی ایران و جهان (زمستان ۱۳۷۵)
- ۳۸- استفاده از ژئوگرید در راه‌ها و باند فرودگاه‌ها (بهار ۱۳۷۶)
- ۳۹- اقتصاد گردشگری (جلد اول) (زمستان ۱۳۷۶)
- ۴۰- نگرش‌هایی نوین به طراحی فضای باز اداری (تابستان ۱۳۷۷)
- ۴۱- اقتصاد گردشگری جلد دوم (فصول سوم و چهارم) (زمستان ۱۳۷۷)
- ۴۲- فهرست مطابقه‌ای عملیات اجرایی جهت تسهیل در امر نظارت (پائیز ۱۳۷۸)
- ۴۳- دانسته‌هایی در مورد مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در جهان (پائیز ۱۳۷۸)
- ۴۴- هدایت منابع مالی و فنی غیر دولتی جهت اجرای طرح‌های عمرانی (زمستان ۱۳۷۸)
- ۴۵- پژوهش در تاریخچه، مفهوم و سیر تحول شهرسازی و شهر سالم در فرهنگ ایران و اسلام (زمستان ۱۳۷۸)
- ۴۶- پارک انرژی‌های نو (تابستان ۱۳۷۹)
- ۴۷- فضاهای باز اداری - مدیریت تجهیزات و طراحی داخلی (پائیز ۱۳۷۹)
- ۴۸- شهرک ترافیکی کودکان (زمستان ۱۳۷۹)
- ۴۹- فضای باز اداری - استانداردهای طراحی فضاهای اداری جدا کننده‌ها، قطعات و اتصالات (زمستان ۱۳۷۹)

- ۵۰- فضای سبز- مناطق صنعتی- پارک‌های صنعتی (تابستان ۱۳۸۰)
- ۵۱- تنظیم شرایط محیطی- بخش اول: استانداردهای عملکرد حسی-جلد اول: محیط روشنایی (پاییز ۱۳۸۰)
- ۵۲- تنظیم شرایط محیطی- بخش اول: استانداردهای عملکرد حسی-محیط‌های صوتی و حرارتی (پاییز ۱۳۸۰)
- ۵۳- منظر سازی - جلد اول: طراحی کاشت (زمستان ۱۳۸۰)
- ۵۴- منظر سازی - جلد دوم: آبیاری و نگهداری منظر (زمستان ۱۳۸۰)
- ۵۵- تنظیم شرایط محیطی- بخش دوم: سیستم‌های کنترل محیط- جلد اول: تولید و کنترل حرارت (زمستان ۱۳۸۰)
- ۵۶- تنظیم شرایط محیطی- بخش دوم: سیستم‌های کنترل محیط- جلد دوم: تولید و کنترل نور و صدا (زمستان ۱۳۸۰)
- ۵۷- منظر سازی- جلد سوم: راهبردهای تکمیلی آراستن مناظر (بهار ۱۳۸۱)
- ۵۸- تنظیم شرایط محیطی- بخش دوم: سیستم‌های کنترل محیط- جلد سوم: سیستم جامع محیطی (تابستان ۱۳۸۱)
- ۵۹- شهر سالم- توسعه (کلان شهر تهران) (تابستان ۱۳۸۱)
- ۶۰- فن‌آوری اطلاعات- بخش اول: مفاهیم کلی (پائیز ۱۳۸۱)
- ۶۱- منظر سازی- جلد چهارم (زمستان ۱۳۸۱)
- ۶۲- فن‌آوری اطلاعات- بخش دوم: مدیریت فن‌آوری اطلاعات (زمستان ۱۳۸۱)
- ۶۳- فن‌آوری اطلاعات- بخش سوم: تجارت الکترونیکی (بهار ۱۳۸۲)
- ۶۴- فن‌آوری اطلاعات- بخش چهارم: تجارت الکترونیکی "امنیت و تجارت بی‌سیم" (تابستان ۱۳۸۲۹)
- ۶۵- ساختمان‌های سبز و پایدار (تابستان ۱۳۸۲)
- ۶۶- فن‌آوری اطلاعات- بخش پنجم: دولت الکترونیکی (تابستان ۱۳۸۲)
- ۶۷- منظر سازی- جنگل‌های مانگرو (حرا): بخش اول- کلیات (پائیز ۱۳۸۲)
- ۶۸- فن‌آوری اطلاعات- بخش ششم: بازاریابی الکترونیکی (پائیز ۱۳۸۲)
- ۶۹- فن‌آوری اطلاعات- بخش هفتم: شهرداری الکترونیکی (زمستان ۱۳۸۲)
- ۷۰- فن‌آوری اطلاعات- بخش هشتم: آموزش الکترونیکی (بهار ۱۳۸۳)
- ۷۱- فن‌آوری اطلاعات- بخش نهم: دانشگاه الکترونیکی (بهار ۱۳۸۳)
- ۷۲- فن‌آوری اطلاعات- بخش دهم: سیستم‌های اطلاعاتی مدیریتی ساختمان (تابستان ۱۳۸۳)
- ۷۳- فن‌آوری اطلاعات- بخش یازدهم: دانشگاه الکترونیکی (پائیز ۱۳۸۳)
- ۷۴- فن‌آوری اطلاعات- بخش دوازدهم: مدیریت پرونده‌های الکترونیکی (زمستان ۱۳۸۳)
- ۷۵- فن‌آوری اطلاعات- بخش سیزدهم: دموکراسی الکترونیکی (زمستان ۱۳۸۳)
- ۷۶- فن‌آوری اطلاعات- بخش چهاردهم: انتخابات الکترونیکی (زمستان ۱۳۸۳)
- ۷۷- فن‌آوری اطلاعات- بخش پانزدهم: حقیقت مجازی (تابستان ۱۳۸۴)
- ۷۸- برگزاری مناقصه‌های دولتی (تصویب شده سال ۱۳۸۳) (تابستان ۱۳۸۴)
- ۷۹- چین دومین مصرف‌کننده انرژی در جهان (تابستان ۱۳۸۴)
- ۸۰- مدیریت پروژه- استانداردهای مدیریت پروژه (بخش اول. تابستان ۱۳۸۴)
- ۸۱- فن‌آوری اطلاعات- بخش شانزدهم: توسعه فن‌آوری اطلاعات در روستاها (عدالت اجتماعی) (پائیز ۱۳۸۴)
- ۸۲- فن‌آوری اطلاعات- بخش هفدهم: مدیریت ارتباط با مشتریان (پائیز ۱۳۸۴)
- ۸۳- مدیریت پروژه- استانداردهای مدیریت پروژه (بخش دوم، زمستان ۱۳۸۴)
- ۸۴- مهندسی ارزش- بخش اول: اصول، مبانی و فرآیند (زمستان ۱۳۸۴)
- ۸۵- مدیریت پروژه- استانداردهای مدیریت پروژه (بخش سوم، زمستان ۱۳۸۴)
- ۸۶- فن‌آوری اطلاعات- بخش هجدهم: پایتخت الکترونیکی- تجلی عدالت اجتماعی (تابستان ۱۳۸۵)
- ۸۷- مدیریت پروژه- دفتر مدیریت پروژه (بخش اول- تابستان ۱۳۸۵)
- ۸۸- متدولوژی‌های کنترل پروژه (تابستان ۱۳۸۵)
- ۸۹- صنایع انرژی‌بر، نظریه‌ها و دیدگاه‌ها (تابستان ۱۳۸۵)
- ۹۰- آشنایی مقدماتی با ارزیابی محیط زیست (پاییز ۱۳۸۵)
- ۹۱- آشنایی با فراوری‌های گازی CNG, LPG, LNG (زمستان ۱۳۸۵)
- ۹۲- رهنمون‌هایی برای توسعه (زمستان ۱۳۸۵)
- ۹۳- خبرنامه تحولات توسعه در حوزه خلیج فارس (بهار ۱۳۸۶)
- ۹۴- متدولوژی مکان‌یابی صنایع (تابستان ۱۳۸۶)
- ۹۵- خبرنامه تحولات توسعه در حوزه خلیج فارس (جلد دوم) (تابستان ۱۳۸۶)
- ۹۶- خبرنامه تحولات توسعه در حوزه خلیج فارس (جلد سوم) (تابستان ۱۳۸۶)
- ۹۷- معماری سبز، (انرژی آفتاب در معماری) (پائیز ۱۳۸۶)
- ۹۸- معماری سبز، (انرژی زمین گرمایی) (پائیز ۱۳۸۶)
- ۹۹- روند توسعه در خلیج فارس (نسخه چهارم) (پاییز ۱۳۸۶)
- ۱۰۰- ایران ترانزیت (بهار ۱۳۸۷)
- ۱۰۱- سوپر جاذب‌ها (راهی برای گسترش فضای سبز و مقابله با کمبود آب) (تابستان ۱۳۸۷)
- ۱۰۲- روند توسعه در خلیج فارس و دریای عمان بخش پنجم (تابستان ۱۳۸۷)
- ۱۰۳- روند توسعه در خلیج فارس و دریای عمان بخش ششم (پائیز ۱۳۸۷)
- ۱۰۴- بام سبز (پائیز ۱۳۸۷)

- ۱۰۵- احداث سامانه‌های گرمایش شهری (اردیبهشت ۱۳۸۸)
 - ۱۰۶- روند توسعه در خلیج فارس و دریای عمان بخش هفتم (خرداد ۱۳۸۸)
 - ۱۰۷- بحران جهانی و چشم‌انداز آینده (تابستان ۱۳۸۸)
 - ۱۰۸- حمل و نقل همگانی (تابستان ۱۳۸۸)
 - ۱۰۹- نانوفناوری ایمن (فرصت‌ها و چالش‌ها) (تابستان ۱۳۸۸)
 - ۱۱۰- از شهر فرودگاهی تا منطقه فرودگاهی (بخش اول)
 - ۱۱۱- از شهر فرودگاهی تا منطقه فرودگاهی (بخش دوم)
 - ۱۱۲- بندر خشک (پائیز ۱۳۸۸)
 - ۱۱۳- شرق ایران خاستگاه توسعه ترانزیت منطقه‌ای (پائیز ۱۳۸۸)
 - ۱۱۴- صنعتی سازی ساختمان گامی بلند برای تامین مسکن مردم (زمستان ۱۳۸۸)
 - ۱۱۵- مدیریت هوشمند خوردگی، حفاظت کاتدیک، حفظ ثروت ملی (بهار ۱۳۸۹)
 - ۱۱۶- بیوگاز ثروتی نهفته در پسماندها (بهار ۱۳۸۹)
 - ۱۱۷- اکو هتل حرکتی جهانی به سوی گردشگری پایدار (تابستان ۱۳۸۹)
 - ۱۱۸- فتوولتائیک تلفیقی، انرژی در کالبد معماری (تابستان ۱۳۸۹)
 - ۱۱۹- اصلاح الگوی استقرار جمعیت، گامی به سوی توسعه پایدار (پاییز ۱۳۸۹)
 - ۱۲۰- نانوفناوری در معماری (زمستان ۱۳۸۹)
 - ۱۲۱- مدیریت حمل بار، گامی بلند در جهت توسعه اقتصادی کشور (زمستان ۱۳۸۹)
 - ۱۲۲- بازار مسافر هوایی بین‌المللی، گامی بلند در جهت توسعه اقتصادی کشور (زمستان ۱۳۸۹)
 - ۱۲۳- نقش طراحی معماری در کاهش مصرف انرژی در ساختمان "معماری همساز با اقلیم و مشکلات ناشی از عدم توجه به آن" (بهار ۱۳۹۰)
 - ۱۲۴- شهر فرودگاهی بستر توسعه گردشگری، گامی بلند در جهت توسعه پایدار اقتصاد کشور (بهار ۱۳۹۰)
 - ۱۲۵- آرایه ضوابط و پیشنهادات طراحی برای افراد دارای کهولت، ناتوانی، اختلال و معلولیت در بخش زمینی فرودگاه (بهار ۱۳۹۰)
 - ۱۲۶- نقش طراحی معماری در کاهش مصرف انرژی در ساختمان "نور روز در معماری" (تابستان ۱۳۹۰)
 - ۱۲۷- شهر فرودگاهی بستر توسعه تجارت، چشم‌انداز تجارت جهانی، چالش‌ها و فرصت‌های ایران (تابستان ۱۳۹۰)
 - ۱۲۸- توسعه صنایع نوین، گامی بلند در جهت توسعه اقتصادی کشور "شهر فرودگاهی بستری مناسب برای استقرار صنایع نوین" (تابستان ۱۳۹۰)
 - ۱۲۹- نقش طراحی معماری در کاهش مصرف انرژی در ساختمان "انرژی باد در معماری" (تابستان ۱۳۹۰)
 - ۱۳۰- روند خصوصی سازی فرودگاه‌ها در جهان (پاییز ۱۳۹۰)
 - ۱۳۱- شهر فرودگاهی بستری مناسب برای توسعه ورزش ملی و بین‌المللی "شهر ورزشی" (پاییز ۱۳۹۰)
 - ۱۳۲- معرفی پاک‌کننده‌های طبیعی و سازگار با محیط‌زیست "بخش اول" (بهار ۱۳۹۱)
 - ۱۳۳- معرفی پاک‌کننده‌های طبیعی و سازگار با محیط‌زیست "بخش دوم" (بهار ۱۳۹۱)
 - ۱۳۴- معرفی پاک‌کننده‌های طبیعی و سازگار با محیط‌زیست "بخش سوم" (تابستان ۱۳۹۱)
 - ۱۳۵- شهر فرودگاهی بستری مناسب برای توسعه صنایع دستی (تابستان ۱۳۹۱)
 - ۱۳۶- خطاهای انسانی؟ حوادث سازمانی! (پاییز ۱۳۹۱)
 - ۱۳۷- سیر تحول برنامه‌ریزی اقتصاد فضایی (پاییز ۱۳۹۱)
 - ۱۳۸- نقش دلار آمریکا در اقتصاد جهانی، گنج‌های پنهان ۳۰ تریلیون دلاری آسیا (زمستان ۱۳۹۱)
 - ۱۳۹- بام سبز گامی بلند در جهت توسعه پایدار (بهار ۱۳۹۲)
 - ۱۴۰- نوآوری برای تاسیسات پایانه فرودگاه (بخش اول) (تابستان ۱۳۹۲)
 - ۱۴۱- نوآوری برای تاسیسات پایانه فرودگاه (بخش دوم) (تابستان ۱۳۹۲)
 - ۱۴۲- چالش فراوری ایران در عرصه انرژی: توسعه بهره‌برداری از منابع نفت و گاز شیل (پاییز ۱۳۹۲)
 - ۱۴۳- نوآوری برای تاسیسات پایانه فرودگاه (بخش سوم) (زمستان ۱۳۹۲)
 - ۱۴۴- کشورهای مستقل هم‌سود- نگاهی به دگرگونی‌های جغرافیایی سیاسی/اقتصادی منطقه (بهار ۱۳۹۳)
 - ۱۴۵- نگاهی به معماری دیجیتال و نقش ربات در ساخت و ساز و معماری (بهار ۱۳۹۳)
- نشریه‌های تخصصی منتشر شده بخش‌های مختلف گروه بین‌المللی ره‌شهر**
- ۱- بازارچه صنایع دستی در کوهپایه‌های شمال تهران (بخش شهر سالم) تیر ماه ۱۳۷۴
 - ۲- بهینه‌سازی خدمات پرواز (بخش شهر سالم) - (دی ماه ۱۳۷۳)
 - ۳- بهینه‌سازی بار ترافیکی بزرگراه‌ها (بخش شهر سالم) (دی ماه ۱۳۷۳)
 - ۴- پارک انرژی‌های نو (بخش شهر سالم) - (شهریور ماه ۱۳۷۳)

- ۵- استفاده از مولتی ویزن در مراکز پرتدد شهری (بخش شهر سالم) (اردیبهشت ماه ۱۳۷۳)
- ۶- سازماندهی کارکردهای بهینه‌ی نمایشگرهای دیجیتالی (بخش شهر سالم) اسفند ماه ۱۳۷۲
- ۷- شهرک ترافیکی کودکان (بخش شهر سالم) - (آذر ماه ۱۳۷۲)
- ۸- پارک پویش: اندیشه سالم / بدن سالم در شهرک فاطمیه منطقه ۲۰ شهرداری تهران (بخش شهر سالم) - (آذر ماه ۱۳۷۲)
- ۹- پژوهش در تاریخچه، مفهوم و سیر تحول "شهرسازی" و "شهر سالم" در فرهنگ ایران و اسلام (بخش شهر سالم) - آبان ماه ۱۳۷۲
- ۱۰- اصول طراحی مراکز دیسپاچینگ (بخش انرژی) زمستان ۱۳۷۲
- ۱۱- تحلیل منطقه‌ای سیلاب در حوضه‌های شمالی تهران (بخش عمران آب) بهار ۱۳۷۳
- ۱۲- انتخاب محل و نوع سد براساس شرایط ژئومورفولوژی و ژئولوژی (بخش عمران آب) زمستان ۱۳۷۲
- ۱۳- حقایقی در مورد شرکت‌های بزرگ (بخش تحقیق و توسعه) زمستان ۱۳۷۲
- ۱۴- آشنایی با راهکار مدیریت پروژه جامع (بهار ۱۳۸۹)
- ۱۵- کتاب آموزش نرم‌افزار Revit architecture 2009 (۱۳۸۹)
- ۱۶- ترجمه کتاب شهرهای فرودگاهی قرن ۲۱ (۱۳۹۰)
- ۱۷- منظرسازی پایدار برای همه (پاییز ۱۳۹۰)
- ۱۸- مواد هوشمند و فناوری نانو (کاربرد در معماری و طراحی داخلی) (۱۳۹۰)
- ۱۹- ترجمه شهرهای فرودگاهی جهان (۱۳۹۱)
- ۲۰- ترجمه هفت قانون طراحی شهری پایدار، راهبردهای طراحی برای دنیای پُست-کربن (۱۳۹۲)
- ۲۱- طراحی، برنامه‌ریزی و ساخت هتل‌ها (۱۳۹۳)

کتاب‌های زیر نیز توسط گروه بین‌المللی ره‌شهر در دست چاپ است:

- ۱- برنامه‌ریزی شهری در اقلیم‌های گرمسیر
- ۲- بام سبز

ضمناً کتاب‌های زیر توسط گروه بین‌المللی ره‌شهر منتشر گردیده است:

- ۱- بازنگری استانداردهای صنعت آب کشور با همکاری وزارت نیرو و سازمان برنامه و بودجه (۲۵ جلد)
- ۲- صرفه جویی در انرژی (۲۰ جلد)
- ۳- ترجمه کتاب "سازه پارکینگ‌های طبقاتی" (۱۳۷۲)
- ۴- ترجمه کتاب "سازه‌های آبی" (۱۳۷۳)
- ۵- تدوین کتاب "خودآموز اتوکد ۱۲" (۱۳۷۳)
- ۶- ترجمه کتاب "برنامه‌ریزی و طراحی هتل" در سال ۷۶ توسط سازمان برنامه و بودجه چاپ و توزیع شد.
- ۷- تدوین کتاب راهنمای برنامه‌نویسی سه بعدی OpenGL (۱۳۸۲)
- ۸- ترجمه کتاب "تنظیم شرائط محیطی"
- ۹- ترجمه کتاب "چگونه هوای پاکیزه بکاریم"
- ۱۰- HSE در سفر (۱۳۸۵)
- ۱۱- با گیاهان آب را تصفیه کنیم
- ۱۲- نانوفناوری برای همه (۱۳۸۷)
- ۱۳- درختان در منظر شهری (۱۳۸۹)